

**ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ
(ΞΕΝΟΦΩΝ, ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ)**

Α΄ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Τόμος 5ος

Ομάδα συγγραφής:

Κυριακή Διαλησμά

Άρης Δρουκόπουλος

Ευαγγελία Κουτρομπέλη

Γεράσιμος Χρυσάφης

Υπεύθυνοι για το Παιδαγωγικό

Ινστιτούτο

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΒΕΪΚΟΥ, Σύμβουλος

ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΚΛΑΒΑΣ,

Μόνιμος Πάρεδρος

Επιτροπή κρίσης:

Αθανάσιος Βερτσέτης

Αγγελική Στασινοπούλου

Κώστας Σταύρου

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

*Ομάδα Εργασίας Υπουργείου
Παιδείας, δια Βίου Μάθησης και
Θρησκευμάτων*

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Κ. Διαλησμά - Α. Δρουκόπουλος
Ε. Κουτρομπέλη - Γ. Χρυσάφης**

**ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ
(ΞΕΝΟΦΩΝ, ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ)**

Α΄ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Τόμος 5ος

**Το εικονογραφικό υλικό και οι
χάρτες του βιβλίου προέρχονται
από εκδόσεις Μουσείων και
Εκδοτικών Οίκων, τους οποίους το
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ευχαριστεί
θερμά. Ιδιαίτέρως ευχαριστεί την
Εκδοτική Αθηνών και το
Νομισματικό Μουσείο Αθηνών**

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΙ

ΒΙΒΛΙΑ: 1ο, 3ο, 6ο,7ο

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1

Δομή και περιεχόμενο

Το 1ο Βιβλίο αποτελείται από τις εξής ενότητες:

1. Προοίμιο (Κεφ. 1) Ο Θουκυδίδης δηλώνει ότι αντικείμενο της Ιστορίας του είναι ο Πελοποννησιακός πόλεμος, ο σπουδαιότερος πόλεμος στην Ελλάδα ως τότε.

2. «Αρχαιολογία» (Κεφ. 2-19) Αναφορά στην εξέλιξη της πολιτικής δύναμης στον ελληνικό χώρο από την εποχή του Μίνωα και του Τρωικού πολέμου. Η εξέλιξη στηρίζεται κυρίως στη θαλάσσια κυριαρχία και στον πλούτο που αυτή επιφέρει σε άρχοντες και πόλεις.

3. Μέθοδος (Κεφ. 20-23) Ο Θουκυδίδης περιγράφει τον τρόπο έρευνας και οργάνωσης του υλικού και το σκοπό της συγγραφής του.

4. «Κερκυραϊκά» (Κεφ. 24-55)
Διαμάχη Κέρκυρας-Κορίνθου. Συμμαχία Αθηναίων-Κερκυραίων. Οργή Κορινθίων.

5. Αποστασία της Ποτειδαίας (Κεφ. 56-65) Οι Κορίνθιοι προκαλούν αποστασία της Ποτειδαίας, στη Χαλκιδική, συμμάχου των Αθηναίων. Οι Αθηναίοι πολιορκούν την πόλη.

6. Συνέδριο στη Σπάρτη (Κεφ. 66-88) Οι Κορίνθιοι κατηγορούν τους Αθηναίους για παραβίαση των Τριακονταετών σπονδών και ζητούν από τους Σπαρτιάτες την κήρυξη πολέμου.

7. «Πεντηκονταετία» (Κεφ. 89-118) Ο Θουκυδίδης εξετάζει την αύξηση της Αθηναϊκής δύναμης στο χρονικό διάστημα από τους Μηδικούς πολέμους ως το συνέδριο της Σπάρτης και το φόβο που η αύξηση αυτή δημιουργεί στη Σπάρτη και τους συμμάχους της.

8. Β' Συνέδριο των μελών της Πελοποννησιακής συμμαχίας στη Σπάρτη (Κεφ. 119-125) Με εισήγηση των Κορινθίων αποφασίζεται πόλεμος κατά των Αθηναίων.

9. Αναζήτηση πρόφασης πολέμου (Κεφ. 126-146) Αιτιάσεις των Λακεδαιμονίων για το Κυλώνειο άγος και το Μεγαρικό ψήφισμα. Απαίτηση διάλυσης της Αθηναϊκής συμμαχίας. Πρώτος «πολεμικός» λόγος του Περικλή στους Αθηναίους.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαια 1-23

Περίληψη

Ο Θουκυδίδης, αφού στο Προίμιο του έργου του (Κεφ. 1) δήλωσε ότι θεωρεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο, -τον πόλεμο Πελοποννησίων και Αθηναίων, όπως τον αποκαλεί ως τον πιο αξιόλογο απ' όλους όσους προηγήθηκαν, προχωρεί στην απόδειξη αυτής της θέσης συγκρίνοντάς τον με τον Τρωικό και τους Μηδικούς πολέμους και συγχρόνως αναζητεί τις αιτίες για τις οποίες οι πρώτες ελληνικές κοινωνίες δεν είχαν τη δυνατότητα διεξαγωγής μεγάλων πολέμων: συνεχείς μετακινήσεις πληθυσμών, ληστείες, πειρατείες, πολιτική αστάθεια. Μετά τους Μηδικούς πολέ-

μους η αυξανόμενη αντιζηλία μεταξύ Αθηναϊκής και Πελοποννησιακής συμμαχίας έφερε τις δύο πλευρές στο απόγειο της οικονομικής τους ανάπτυξης και της στρατιωτικής τους δύναμης (431 π.Χ.).

Στο σημείο αυτό της αφήγησης ο Θουκυδίδης παρεμβάλλει τα κεφάλαια 20-23, στα οποία εκθέτει τις δυσκολίες της έρευνας για τα γεγονότα του παρελθόντος αλλά και της σχετικά πρόσφατης ιστορίας, εξηγεί τη μέθοδο που ο ίδιος χρησιμοποίησε για να είναι η ιστορική έρευνα όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστη και διαχωρίζει τις αιτίες του πολέμου σε φανερές (εξωτερικές, αφορμές και προσχήματα) και σε αφανείς (εσωτερικές, βαθύτερες και πραγματικές).

Ο Αθηναίος Θουκυδίδης έγραψε την ιστορία του πολέμου μεταξύ Πελοποννησίων και Αθηναίων, πώς πολέμησαν μεταξύ τους. Άρχισε να γράφει μόλις ξέσπασε ο πόλεμος, επειδή προέβλεψε ότι θα είναι ο μεγαλύτερος και ο σπουδαιότερος απ' όλους τους παλαιότερους πολέμους. Έφτασε στο συμπέρασμα αυτό επειδή, όταν άρχισε ο πόλεμος, οι δύο αντίπαλοι ήσαν στην ακμή της δύναμης τους, ήσαν καλά ετοιμασμένοι, και όλοι οι άλλοι Έλληνες έπαιρναν ή ήσαν έτοιμοι να πάρουν το μέρος του ενός ή του άλλου.

**[Ιστορία, Βιβλίο 1. (Προοίμιο).
Μετάφραση Αγγέλου Βλάχου.]**

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 24

Κείμενο

Γεωγραφική θέση και παλιότερη ιστορία της Επιδάμνου

1 Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι ἐς τὸν Ἴόνιον κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι

2 βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. Ταύτην ἀπώκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστῆς δ' ἐγένετο Φαλῖος Ἐρατοκλείδου Κορίνθιος γένος τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθεῖς. Ξυνώκισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους.

3 Προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων δύναμις με-

4 γάλη καὶ πολυάνθρωπος· στα-
σιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολ-
λά, ὡς λέγεται, ἀπὸ πολέμου τινὸς
τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρη-
σαν καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς
ἐστερήθησαν.

Εμφύλια διαμάχη δήμου- ολιγαρχικῶν

5 Τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ τοῦδε τοῦ
πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε
τοὺς δυνατοὺς, οἱ δὲ ἐπελθόντες
μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήζοντο τοὺς
ἐν τῇ πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ
θάλασσαν.

**Οἱ Επιδάμνιοι ζητοῦν τη μεσολά-
βηση της μητρόπολης Κέρκυρας.
Ἡ Κέρκυρα αρνεῖται τη βοήθειά
της (436/5 π.Χ.)**

6 Οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδά-
μνιοι ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν

ἔς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις ὡς μη-
τρόπολιν οὔσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς
περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς
τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι καὶ
τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον κατα-
7 λῦσαι. Ταῦτα δὲ ἰκέται καθεζόμε-
νοι ἔς τὸ Ἴηραιον ἐδέοντο. Οἱ δὲ
Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἐδέξα-
ντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

γλωσσικά σχόλια

ἐσπλέοντι (ἐσπλέω) = καθώς μπαί-
νει κανείς

[Γλωσσική ιδιοτυπία του Θουκυδί-
δη: χρησιμοποιεῖ τους τύπους των
προθέσεων ἔς, ξύν αντί των τύπων
εἰς, σύν. Βλ. Εισαγωγή, σελ. 26].

Ἴόνιος κόλπος = η Αδριατική
θάλασσα

**προσοικοῦσι· προσοικέω, -ῶ =
κατοικῶ πλησίον (οἱ προσοικοῦ-
ντες: οἱ γειτονικοί λαοί)**

**κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον =
σύμφωνα με αρχαία συνήθεια**

**κατακληθεῖς· κατακαλέω, -ῶ =
προσκαλῶ**

**ξυνώκισαν· ξυνοικίζω = συμμετέ-
χω στον αποικισμό, στην ίδρυση
πόλης (συνοικία, συνοικισμός)**

**δύναμις = αναφέρεται στη στρατι-
ωτική ισχύ**

**πολυάνθρωπος (εννοείται η πόλη)
= η πολυανθρωπία αποτελεί για το
Θουκυδίδη παράγοντα ισχύος**

**τὰ δὲ τελευταῖα = η περίοδος προ-
του Πελοποννησιακού πολέμου**

δῆμος = οἱ δημοκρατικοί

δυνατοὶ = οι αριστοκρατικοί, οι ολιγαρχικοί

ἐπελθόντες < ἐπί + εἶμι = κάνοντας επιθέσεις

ἐλήζοντο· λήζομαι (ληστής) = λεηλατώ, ληστεύω

περιορᾶν· περιοράω, -ῶ = παραμελώ, ανέχομαι, αδιαφορώ

φεύγοντας· οἱ φεύγοντες = οι εξόριστοι (δηλ. οι ολιγαρχικοί)

ξυναλλάξαι· ξυναλλάσσω (συναλλάσσω) = συμφιλιώνω (συνάλλαγμα, συναλλαγή)

καταλῦσαι πόλεμον (καταλύω πόλεμον) = να σταματήσουν τον πόλεμο

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 25

Κείμενο

Πρεσβεία των Επιδαμνίων στην Κόρινθο, με συμβουλή του μαντείου των Δελφών

1 Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὔσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρόν, καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήροντο εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῶντ' ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. Ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε παραδοῦναι καὶ ἡγεμόνας

2 ποιεῖσθαι. Ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδοσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν

ἐκ Κορίνθου ὄντα καὶ τὸ χρηστήριον
δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περι-
ορᾶν φθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι.

**Οἱ Κορίνθιοι υπόσχονται βοήθεια.
Ανάρμοστη συμπεριφορὰ αποικίας
(Κέρκυρας) προς μητρόπολη
(Κόρινθο)**

3 Κορίνθιοι δὲ κατὰ τε τὸ δίκαιον
ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζο-
ντες οὐχ ἦσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν
ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ
μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν

4 παρημέλουν ὄντες ἀποικοὶ· οὔτε
γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδό-
ντες γέρα τὰ νομιζόμενα οὔτε Κοριν-
θίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱε-
ρῶν ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περι-
φρονοῦντες δὲ αὐτοὺς καὶ χρημάτων
δυνάμει ὄντες κατ' ἐκεῖνον τὸν χρό-
νον ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιω-
τάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ

δυνατώτεροι, ναυτικῶ δὲ καὶ πολὺ
προὔχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ
κατὰ τὴν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς
Κερκύρας κλέος ἔχόντων τὰ περὶ τὰς
ναῦς (ἦ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ
ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι· τρι-
ήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον
αὐτοῖς ὅτε ἦρχοντο πολεμεῖν)

γλωσσικά σχόλια

τιμωρία = βοήθεια

ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο = εἶχαν βρεθεί
σε αδιέξοδο

θέσθαι (τίθημι) τὸ παρὸν = να διευ-
θετήσουν (αντιμετωπίσουν) την
κατάσταση (τα πράγματα)

ἐπήροντο = ἐπερωτάω, -ῶ,
επερώτηση

πειρῶμαι τιμωρίαν ποιῆσθαι =
προσπαθῶ να εξασφαλίσω βοήθεια

**ἀνεΐλε· (ἀναιρέω -ῶ) εννοείται: ο
θεός = αποκρίνομαι, δίνω χρησμό
ἐπαμῦναι· ἐπαμύνω = σπεύδω να
βοηθήσω, βοηθῶ**

χρηστήριον = χρησμός

γέρας = τιμή (κυρίως «προεδρία»)

**οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προχαταρχό-
μενοι τῶν ἱερῶν = οὔτε ἀρχίζαν τις
θυσίης με τιμητικὴ προσφορά σε
Κορίνθιο**

**ὁμοῖα τοῖς πλουσιωτάτοις καὶ τῇ
παράσκευῇ δυνατώτεροι = στην
ίδια θέση με τους πιο πλούσιους
Ἕλληνες και πιο ισχυροί ως προς
τον πολεμικό εξοπλισμό**

**ναυτικῶ προὔχουν = ὅτι υπερέχουν
στο ναυτικό**

**κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοΐκη-
σιν = επειδὴ οι Φαίακες είχαν εγκα-**

τασταθεί παλαιότερα (στην Κέρ-
κυρα)

ἐχόντων κλέος = υποκείμενο της
μετοχής: Φαιάκων

ἦ = αιτιολογικό

ἐξηρτύοντο· ἐξαρτύω = ετοιμάζω,
οργανώνω

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 26

Κείμενο

Αναχώρηση Κορινθιακής βοήθειας για την Επίδαμνο

1 Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἔπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφελίαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἵεναι κελεύοντες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρου-

2 ρούς. Ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων μὴ κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι.

Οἱ Κερκυραῖοι απαιτοῦν εκδίωξη των Κορινθίων και επιστροφή των εξόριστων Επίδαμνίων

3 Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἦσθοντο τοὺς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἤκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένην, ἐχάλειπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθύς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ τοὺς τε φεύγοντας ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν οἱ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες καὶ ξυγγένειαν, ἣν προῖσχύμενοι ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν) τοὺς τε φρουροὺς οὓς Κορίνθιοι ἔπεμψαν καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν.

Ἄρνηση των Επιδαμνίων. Οι Κερκυραῖοι πολιορκοῦν την Επίδαμνο

4 Οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ τῶν φυγάδων ὡς κατά-

ζοντες, καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλα-
5 βόντες. Προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν
πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων τε τὸν
βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς
ἀπιέναι· εἰ δὲ μή, ὡς πολεμίοις χρή-
σεσθαι.

γλωσσικά σχόλια

ἔγκλημα = αἰτία δυσαρέσκειας,
κατηγορία

ῶφελία = βοήθεια

οἰκήτορα... κελεύοντες = προτρέ-
ποντας ὅποιον θέλει να πάει ως
ἀποικος

δέει· δέος = φόβος

περαιούμενοι· περαιούμαι κατὰ
θάλασσαν = φθάνω στον προορι-
σμό μου δια θαλάσσης, μεταβαίνω
δια θαλάσσης

ἐχαλέπαινον· χαλεπαίνω (χαλεπός)

= οργίζομαι, αγανακτώ
(χαλεποί καιροί: δύσκολοι καιροί)
φεύγοντας· φεύγω (φυγάς, φευ-
κταῖος, ἀποφευκταῖος) = εξορίζομαι
(ως δικανικός όρος: κατηγορούμαι)

ἐπήρεια (ἐπηρεάζω) = περιφρονη-
τική συμπεριφορά, ὕβρις

κατ' ἐπήρειαν = με υβριστικό
τρόπο, απειλητικά

προϊσχύομενοι· προϊσχομαι (πρό-
σχημα) = προβάλλω, ισχυρίζομαι,
προτείνω, προφασίζομαι

κατάγειν κατάγω = επαναφέρω
από εξορία

προσκαθεζόμενοι· προσκαθέζομαι
= πολιορκώ

προεῖπον· προαγορεύω = διακη-
ρύττω εκ των προτέρων

ἀπαθείς (ἀπαθής, ἀπάθεια) =

- 1) ατιμώρητοι, αβλαβείς
- 2) χωρίς αισθήματα

ερμηνευτικά σχόλια

Κεφάλαια 24-26

Κεφ. 24. §1-3 'Ιόνιος κόλπος
Το σημερινό στενό του Otranto, η είσοδος της Αδριατικής θάλασσας.

Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις
Σε ελάχιστες σειρές ο Θουκυδίδης δίνει την ιστορία της Επιδάμνου (θέση, ιδρυτής, γειτονικοί λαοί, ανάπτυξη) περιγράφοντας μόνο τα στοιχεία εκείνα που θα βοηθήσουν στην κατανόηση της σχέσης της με την Κέρκυρα και την Κόρινθο (ἀπώκισαν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς ἐγένετο... Κορίνθιος... ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακλιθεῖς).

§4-6 ἐφθάρησαν... ἐλήζοντο

Με την ίδια οικονομία λόγου αναφέρονται μόνο οι συνέπειες (και όχι οι λεπτομέρειες της μακροχρόνιας διαμάχης) οι οποίες και οδήγησαν τους Επιδαμνίους στην αίτηση βοήθειας από την Κέρκυρα.

§6-7 μητρόπολιν ούσαν

Πολιτικά η αποικία ήταν ανεξάρτητο κράτος. Όταν όμως μία από τις δύο πόλεις, αποικία ή μητρόπολη, βρισκόταν σε κίνδυνο υπήρχε ηθική υποχρέωση αλληλοβοήθειας. Πολιτικοί υπολογισμοί και οικονομικά συμφέροντα επηρέαζαν συχνά την εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης.

Ἡραιον

Βωμός της θεάς Ἡρας στην αρχαία πόλη της Κέρκυρας.

ἰκέται καθεζόμενοι

Η ικεσία προσδίδει ιδιαίτερη βαρύ-

τητα στην πρεσβεία και η απόρριψή της δημιουργεί στον ελληνικό κόσμο την εντύπωση όχι μόνο ηθικού ελλείμματος των Κερκυραίων αλλά και ασέβειας προς τους θεούς. Για ηθικό έλλειμμα κατηγορούν τους Κερκυραίους και οι Κορίνθιοι στη δημηγορία τους (1. 37. 2).

Κεφ. 25. §1-2 πέμπσαντες ές Δελφούς

Παρόλο που η αμφισημία και η ασάφεια των χρησμών προκαλούσαν πολλές φορές σύγχυση στους ενδιαφερομένους, η καταφυγή στο μαντείο για καθοδήγηση αφαιρούσε το βάρος της αμφιβολίας ή της ενοχής σε περίπτωση δύσκολης απόφασης ή επιλογής. Οι Επιδάμνιοι, μετά την άρνηση των Κερκυραίων να τους βοηθήσουν, δεν είχαν άλλη επιλογή από το να καταφύγουν στην Κόριν-

θο. Με δεδομένη τη δυσαρέσκεια των Κορινθίων για τη συμπεριφορά των Κερκυραίων απέναντί τους, το να παρουσιαστεί η αποστολή πρεσβείας στην Κόρινθο ως επιταγή του θεού αποτελούσε διπλωματικότατη αντιμετώπιση μιας δύσκολης πολιτικής επιλογής.

ὁ δὲ [θεὸς] ἀνείλε παραδοῦναι καὶ ἡγεμόνας ποιῆσθαι
Το τίμημα της βοήθειας είναι βαρύ και η αποδοχή του από τους Επιδαμνίους δείχνει τη δεινή κατάσταση που είχε δημιουργήσει η εμφύλια διαμάχη.

μὴ περιορᾶν φθειρομένους... ἔπαμῦναι
Επαναλαμβάνεται σχεδόν αυτολεξεί το κύριο αίτημα της πρεσβείας στην Κέρκυρα.

§3-4 ὅτι αὐτῶν παρημέλουν, ὄντες ἄποικοι

Η περιφρονητική στάση των Κερκυραίων αποίκων προς τη μητρόπολη δεν ενοχλούσε απλώς αλλά κινούσε το μῖσος (οργή) των Κορινθίων. Αν ληφθεῖ υπόψη η ναυτική δύναμη της Κέρκυρας, ανταγωνιστική της Κορίνθου, γίνεται κατανοητό το γεγονός ὅτι η Κόρινθος θεώρησε δίκαιο να δεχθεῖ το αίτημα των Επιδαμνίων.

Η εξιστόρηση της διαμάχης Κερκύρας-Κορίνθου με αφορμή την Επίδαμνο εντάσσεται στα φανερά αίτια του Πελοποννησιακού πολέμου (αἱ ἐς τὸ φανερόν λεγόμεναι αἰτίαι) σε αντίθεση με την μη ομολογούμενη πραγματική αιτία, δηλ. τη μεγάλη αύξηση της Αθηναϊκής δύναμης και το φόβο που αυτή προκαλούσε στη Σπάρτη

(ἀληθεστάτη πρόφασις, ἀφανεστάτη δὲ λόγῳ). Ἡ ἴδια διάκριση γίνεται ἀπὸ τον Θουκυδίδη και στην περίπτωση της Επιδάμνου, ὅπου, ακριβοδίκαια, εκθέτει και αναλύει και την «ἀληθεστάτην πρόφασιν» της αποδοχῆς του αιτήματός της ἀπὸ την Κόρινθο (μίσει) και τὴν ἐν τῷ φανερωῖ λεγομένην αἰτίαν (κατὰ τὸ δίκαιον).

Κεφ. 26. §1-2 Ἀπολλωνία

Κορινθιακὴ ἀποικία, νότια της Επιδάμνου, στην περιοχή των Ταυλαντίων.

τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἔπεμπον... ὠφελίαν

Με την ἐνέργεια αὐτή, δηλ. την ἀποστολή βοήθειας σε μια πόλη που βρισκόταν στις παρυφές του ἐλληνικού κόσμου, ἀρχίζει ἡ αλυσιδωτὴ σειρά δράσεων και ἀντιδράσεων, τροφοδοτούμενων ἀπὸ μῖσος,

έγκλήματα, δέος, άμαρτίας, που θα οδηγήσει στον μεγαλύτερο ελληνικό εμφύλιο πόλεμο. Ήδη, πριν ολοκληρωθεί το 1ο Βιβλίο των Ιστοριών, η Επίδαμνος θα έχει ξεχαστεί, ο ανταγωνισμός Κερκυραίων-Κορινθίων θα έχει μετατραπεί σε ανταγωνισμό Αθηναίων-Κορινθίων και σε λίγο σε σύγκρουση Αθήνας-Σπάρτης και των συμμάχων τους.

§3 Κερκυραῖοι ἐπειδὴ ἦσθοντο τούς τε... φρουρούς...

Το τετελεσμένο γεγονός προκαλεί την οργή των Κερκυραίων, οι οποίοι αδιαφορούν για την Επίδαμνο όχι όμως και για τη στρατιωτική και οικονομική παρουσία της Κορίνθου σε περιοχή που θεωρούν ότι ανήκει στη «σφαίρα επιρροής» τους. Η αφήγηση του Θουκυδίδη προβάλλει την κλιμάκωση των γεγονότων κα-

θώς το συμφέρον, η επιθυμία για δύναμη και τα πολιτικά πάθη δημιουργούν «κίνηση» σε μια ασήμαντη, από γεωγραφική και πολιτική άποψη, περιοχή του ελληνικού χώρου: εμφύλια διαμάχη Επιδαμνίων → κακή εκτίμηση της κατάστασης (ἀμαρτία) από τους Κερκυραίους → συσσωρευμένα εγκλήματα των Κορινθίων κατά της Κέρκυρας, φέρνουν Κόρινθο και Κέρκυρα στο χείλος του πολέμου.

ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτούς (=τους Επιδαμνίους)
Οι Επιδάμνιοι που αγνοήθηκαν στο Κεφ. 24 χρησιμοποιούνται τώρα ως πρόσχημα για την εκδίωξη Κορινθίων φρουρών και οικητόρων από την πόλη της Επιδάμνου.

ἦλθον... γὰρ... τάφους τε... ξυγγένειαν ἀποδεικνύοντες

Μεταστροφή της πολιτικής της Κέρκυρας. Η πρώτη ίκετεία των Επιδαμνίων (Κεφ. 24) στηριζόταν στη «συγγένεια» και στους «τάφους» αλλά δεν έγινε αποδεκτή. Το δίκαιο, το «ιστορικό δικαίωμα» λαμβάνονται υπόψη όποτε εξυπηρετούν τα συμφέροντα των ισχυρότερων, εκείνων που οι «αδύνατοι» έχουν ανάγκη.

Τα κεφάλαια 24-26 δομούνται επάνω στο σχήμα δράση-αντίδραση, χαρακτηριστικό της γραφής του Θουκυδίδη. Με τα ρήματα που χρησιμοποιεί ο Θουκυδίδης εκφράζει τόσο τα γεγονότα αυτά καθ' εαυτά, όσο και την αντιστοιχία των πράξεων και διαθέσεων των πρωταγωνιστών:

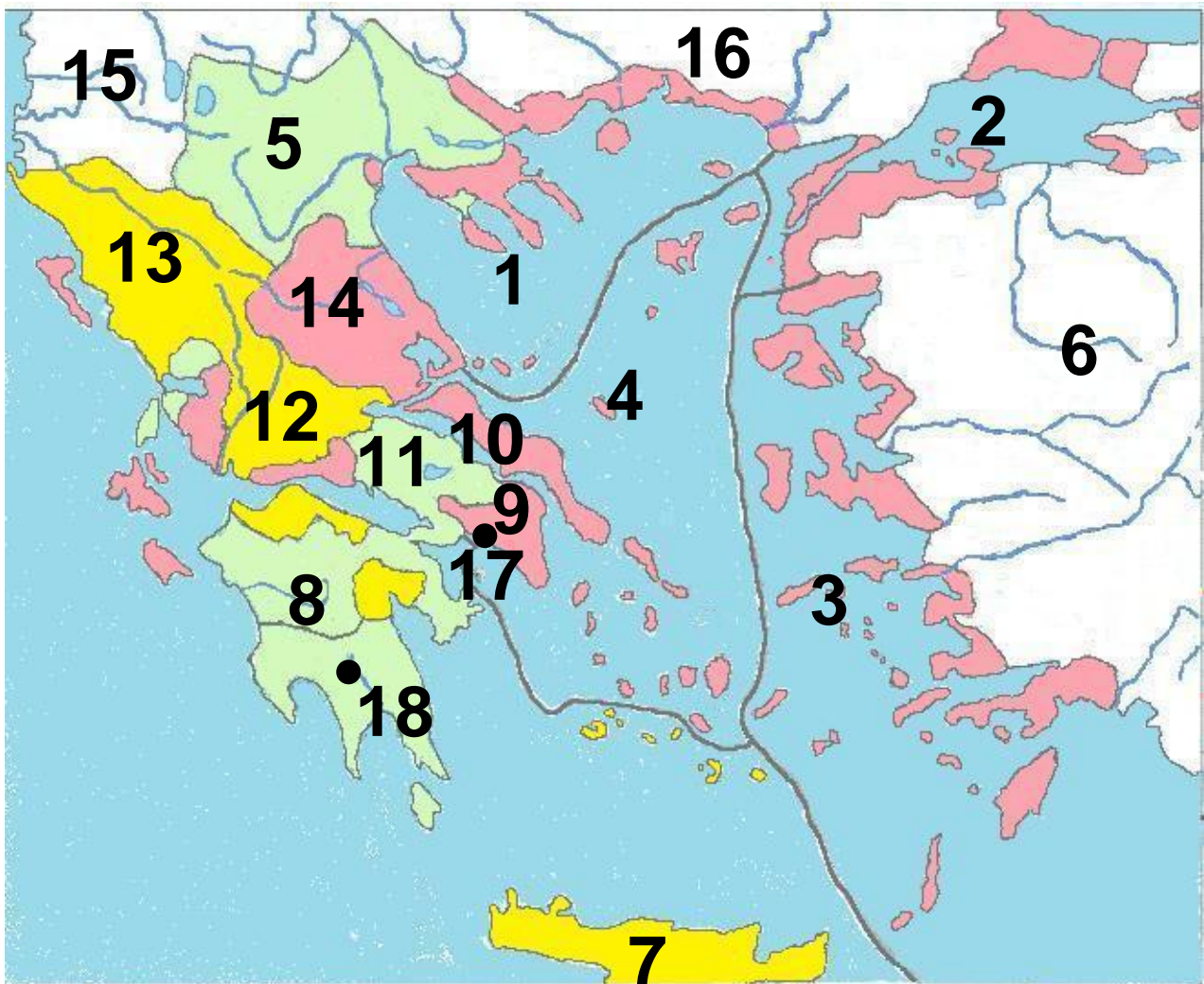
οι Κερκυραίοι - οὐκ ἔδέξαντο (Κεφ. 24) τὴν ἰκετείαν

**οι Κορίνθιοι - ὑπεδέξαντο τὴν τιμω-
ρίαν - ἔπεμπον ἄσμενοι τὴν ὠφελί-
αν (Κεφ. 25)**

**Τα ρήματα αυτά συνιστοῦν τα νοη-
ματικά κέντρα που συνέχουν την
αφήγηση και ταυτόχρονα αποτε-
λοῦν τον πυρήνα γύρω από τον
οποῖο αυτή αναπτύσσεται.**

**§4-5 στρατεύουσιν... οἱ Κερκυραῖ-
οι.. προσκαθεζόμενοι τὴν πόλιν
προεῖπον... ὡς πολεμίοις χρήσε-
σθαι**

**Η στρατιωτική ορολογία και οι αντί-
στοιχες κινήσεις των Κερκυραίων
δηλώνουν τον τερματισμό της προ-
σπάθειας πολιτικής/ειρηνικής λύ-
σης του προβλήματος της Επιδά-
μνου. Η Κέρκυρα φαίνεται να ενερ-
γεί σύμφωνα με ὅσα υποστηρίζει
στη δημηγορία της στους Αθηναί-
ους (Κεφ. 33.4).**

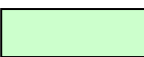

5. Μακεδονία	12. Αιτωλία
6. Περσ. Αυτ/ρία	13. Ήπειρος
7. Κρήτη	14. Θεσσαλία
8. Πελοπ/σος	15. Ιλλυριοί
9. Αττική	16. Βασ. Οδρυσών
10. Εύβοια	17. Αθήνα
11. Βοιωτία	18. Σπάρτη

ερωτήσεις - ασκήσεις

Κεφ. 24

1. Οι πλαγιότιτλοι δίνουν τη δομή του κεφαλαίου. Να βρείτε τις λέξεις / φράσεις (ΟΣ, ΡΣ) που αποδίδουν αυτή τη δομή.
2. Για ποιους λόγους η «μεγάλη και πολυάνθρωπος» Επίδαμνος έχασε τη δύναμή της;

Ο χάρτης της σελίδας 36

	Αθήνα και σύμμαχοί της
	Σπάρτη και σύμμαχοί της
	Ουδέτερες ελληνικές πόλεις
- Διαμερίσματα της Δηλιακής-Αττικής
Ναυτικής Συμμαχίας**
1. Περιφέρεια θρακικών πόλεων
 2. » του Ελλησπόντου
 3. » ιωνικών πόλεων
 4. » νήσων Αιγαίου πελάγους

3. α. Να περιγράψετε τα γεγονότα που οδήγησαν στην αποστολή της πρεσβείας των Επιδαμνίων στην Κέρκυρα.

β. Ποια είναι τα αιτήματα των έν τῆ πόλει Επιδαμνίων;

Κεφ. 25

4. Υπογραμμίζοντας τα αντίστοιχα ΡΣ και ΟΣ του Κεφ. 25 να δώσετε διάγραμμα των ενεργειών των Επιδαμνίων και Κορινθίων.

5. Κατά την άποψη των Κορινθίων, η Κέρκυρα συμπεριφέρεται προσβλητικά απέναντί τους.

α. Ποιες πράξεις των Κερκυραίων θεωρεί προσβλητικές η Κόρινθος;

β. Ποιοι είναι, σύμφωνα με το Θουκυδίδη, οι λόγοι της υπεροψίας των Κερκυραίων;

6. α. Τι ζητούν οι Κερκυραίοι από τους Επιδαμνίους;

β. Με ποια στρατιωτικά μέτρα «υποστηρίζουν» τα αιτήματα τους;

7. Έχοντας υπόψη τα κεφ. 25 και 37-38 (μετάφραση) να σχολιάσετε τους λόγους που έπαιξαν ρόλο στην απόρριψη της ίκετείας των Επιδαμνίων από τους Κερκυραίους.

Κεφ. 26

8. Ποια, κατά τη γνώμη σας, οφέλη θα είχε η Κόρινθος βοηθώντας την Επίδαμνο; (Στην απάντηση να λάβετε υπόψη και τη σχέση Κορίνθου-Κερκύρας).

9. Να σημειώσετε στο χάρτη την πορεία που ακολούθησε η Κορινθιακή αποστολή για να φθάσει στην Επίδαμνο. Ποια εναλλακτική πορεία μπορούσε να ακολουθήσει;

**10. Να μεταγραφούν σε ευθύ λόγο:
α. Η απαίτηση των Κερκυραίων.**

β. Οι όροι που έθεσαν στους πολιορκημένους Επιδάμνιους.

11. Να καταγράψετε τις ομάδες ατόμων των οποίων οι κινήσεις και ενέργειες συγκροτούν το κεφ. 26 και

α. Να μεταφέρετε το γραμματικό τους τύπο στην ονομαστική του ενικού αριθμού.

β. Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους που δηλώνουν κίνηση στο α' πρόσωπο του ενεστώτα οριστικής.

12. α. Να αναγνωριστεί ο γραμματικός τύπος και ο συντακτικός ρόλος των ΟΣ στην ακόλουθη πρόταση: δέει τῶν Κερκυραίων μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν.

β. Να αντικατασταθεί η λέξη δέει από τη μετοχή του ρήματος δέδοικα (ονομ. πληθ.) και να μεταγραφεί η πρόταση με ενεργητική και παθητική σύνταξη.

θέματα για συζήτηση

- Να περιγραφούν οι ενέργειες των Επιδαμνίων.
- Ποιο γεγονός επηρεάζει τις αποφάσεις των Επιδαμνίων των Κορινθίων των Κερκυραίων και ποια επιχειρήματα/κίνητρα στηρίζουν τις αποφάσεις αυτές.
- Ποια θα χαρακτηρίζατε αιτιολογημένα «φανερά» και ποια «αφανή» αίτια της πολιορκίας της Επιδάμνου από τους Κερκυραίους;
- Να καταγραφούν τα γεγονότα που οδήγησαν στην πολιορκία της Επιδάμνου με τη μορφή δράσης-αντίδρασης (η καταγραφή θα γίνει με λέξεις και φράσεις του κειμένου).

- Με ποια στοιχεία τεκμηριώνει ο Θουκυδίδης την υπεροχή των Κερκυραίων στο ναυτικό;

- ἡγεμόνας ποιείσθαι (Κεφ. 25)

Να συζητήσετε τα «υπέρ» και τα «κατά» της «προστασίας» έχοντας υπόψη

α) τους στίχους του Ανδρέα Κάλβου

γ'

Καλήτερα, καλήτερα
διασκορπισμένοι οι Έλληνες
να τρέχωσι τον κόσμο,
με εξαπλωμένην χείρα
ψωμοζητούντες

δ'

παρά προστάτας 'νάχωμεν
(«Αἰ Εὐχαί»)

β) το αγγλικό ρητό: «όσοι επαιτούν
δεν μπορούν να είναι και εκλεκτικοί».
(beggars cannot be choosers).

- Στις παρακάτω προτάσεις:
 - α. Να υπογραμμίσετε τις λέξεις που χρησιμοποιεί σήμερα η νέα ελληνική με την ίδια ή διαφορετική σημασία
 - β. Να δηλώσετε το συντακτικό τους ρόλο
 - γ. Να σχηματίσετε στη νέα ελληνική τρεις προτάσεις που να περιέχουν μία (ή περισσότερες) από τις λέξεις αυτές.
- Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον.
- Προελθόντος τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων δύναμις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος.
- Οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.
- Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἔπεμπον ἐς Ἐπίδαμνον.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 27

Κείμενο

Οι Κορίνθιοι ετοιμάζουν μεγάλη εκστρατεία για να βοηθήσουν την Επίδαμνο

1 Ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν Κερκυραῖοι (ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν, Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατείαν, καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι· εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ ἐθέλει ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. Ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλείοντες πολλοὶ καὶ οἱ τὰργύριον καταβάλλοντες.

2 Ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς συμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτῶ ναυσὶ συμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσιν. Καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα καὶ Ἀμπρακιῶται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλειασίους, Ἡλείους δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. Αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχίλιοι ὀπλίται.

γλωσσικά σχόλια

ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (ενν. μοίρᾳ) τὸν βουλόμενον ἰέναι = ανακοίνωναν τὴν αποστολὴν ἀποίκων στὴν Ἐπίδαμνο με ἰσότητά πο-

λιτικών δικαιωμάτων για όποιον ήθελε να πάει. (Παλαιοί και νέοι άποικοι θα είχαν τα ίδια δικαιώματα)

παραυτικά = αμέσως

ξυμπλεῖν· ξυμπλέω = πλέω μαζί, μετέχω στην εκστρατεία

καταθέντα (κατατίθημι) πενήκοντα δραχμὰς Κορινθίας μένειν = αφού καταβάλει πενήντα κορινθιακές δραχμές (να μη πάρει αμέσως μέρος στην εκστρατεία) αλλά να περιμένει

ξυμπροπέμψαι ναυσὶ (ξυμπροπέμψω) = να συνοδεύσουν με πλοία την αποστολή

Παλῆς (οἱ Παλεῖς) = κάτοικοι της περιοχής Πάλης της Κεφαλληνίας [το -η- στην ονομαστική πληθυντικού των τριτοκλίτων είναι γλωσσική ιδιοτυπία του Θουκυδίδη. Βλέπε

Εισαγωγή]

**ναῦς κενάς (κεναί νῆες) (αντώνυμο:
νῆες πλήρεις) = χωρίς πληρώματα**

**Κορινθιακά νομίσματα
(Νομισματικό Μουσείο Αθηνών)**

ερμηνευτικά σχόλια

**εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὴ ἐθέλει
ξυμπλεῖν... μένειν**

Η επικίνδυνη κατάσταση στην ίδια την Επίδαμνο (πολιορκία), η απόσταση που έπρεπε να διανυθεί (τεράστια για τα μέσα της εποχής) και η πιθανή παρεμπόδιση του πλου από το ισχυρό ναυτικό της εχθρικής Κέρκυρας, ήταν φυσικό να δημιουργήσει απροθυμία συμμετοχής αποίκων στην αποστολή. Το γεγονός ότι οι Κορίνθιοι έδωσαν τη δυνατότητα, σε όσους ήθελαν, να δηλώσουν συμμετοχή στην αποστολή αλλά να μην αποπλεύσουν αμέσως και να παραμείνουν στην Κόρινθο, προφανώς μέχρι να διευθετηθεί η κατάσταση στην Επίδαμνο, δείχνει ότι είχαν κατανοήσει πολύ καλά και την ανθρώπινη φύση και την επιφυ-

**λακτικότητα που υπάρχει όταν δια-
κυβεύονται οικονομικά συμφέροντα:
η πολιτική σταθερότητα πρέπει να
εξασφαλιστεί πριν αναληφθούν οι-
κονομικές δραστηριότητες. Έτσι και
οι ριψοκίνδυνοι μπορούν να ξεκινή-
σουν για την Επίδαμνο μόλις ετοι-
μαστεί η εκστρατεία και οι διστακτι-
κοί, με την καταβολή χρημάτων, θε-
ωρούνται μέλη της αποικίας χωρίς
να διατρέχουν προσωπικό κίνδυνο.**

**ἦσαν καὶ οἱ πλείοντες πολλοὶ καὶ οἱ
τάργυριον καταβάλλοντες**

**Η καταβολή χρημάτων ελαχιστοποι-
εί τις πιθανότητες υπαναχώρησης
όσων αποφάσισαν να εγκαταστα-
θούν ως άποικοι στην Επίδαμνο και
ταυτόχρονα εξασφαλίζει τα απαραί-
τητα οικονομικά μέσα για τη στρα-
τιωτική αποστολή που θα αποκα-
ταστήσει την πολιτική σταθερότητα
στην πόλη. Φαίνεται ότι στην Κό-**

ρινθο υπήρχαν πολλοί ριψοκίνδυνοι και πολλοί διστακτικοί, θα μπορούσαμε επομένως να πούμε ότι η πολιτική ηγεσία της Κορίνθου έκανε πολύ καλή εκτίμηση της ψυχολογίας των πολιτών.

έδεήθησαν δὲ Μεγαρέων... χρήματα ἤτησαν

Η άμεση και πρόθυμη ανταπόκριση τόσων πόλεων στην έκκληση για βοήθεια εναντίον των Κερκυραίων δείχνει: 1) την αποτελεσματικότητα της Κορινθιακής διπλωματίας, 2) τη σημασία της γεωγραφικής θέσης της Επιδάμνου, 3) τις δυνατότητες που φάνηκαν να διανοίγονται για το Πελοποννησιακό εμπόριο μετά την αποξένωση της Επιδάμνου από την Κέρκυρα και 4) την αποτυχία της απομονωτικής πολιτικής της Κέρκυρας –όπως οι ίδιοι οι Κερκυραίοι

ομολογούν στη δημηγορία τους
(Κεφ. 32, μετάφραση).

ερωτήσεις - ασκήσεις

1. Να εξετάσετε:

α. Με ποιους όρους οργανώνουν οι Κορίνθιοι την αποστολή αποίκων στην Επίδαμνο.

β. Από ποιες πόλεις και περιοχές ζητούν πλοία για να συνοδεύσουν τους αποίκους.

γ. Το λόγο που οι Κορίνθιοι χρειάζονται τα πλοία (Να βρείτε στο κείμενο την πρόταση που εκφράζει αυτόν το λόγο).

2. Ποιος είναι ο σκοπός της εκστρατείας των Κορινθίων;

α. να βοηθήσουν την Επίδαμνο,

β. να δημιουργήσουν δική τους αποικία στην Επίδαμνο,

- γ. να αποκτήσουν την ηγεμονία της Πελοποννησιακής συμμαχίας,
- δ. να τιμωρήσουν τους Κερκυραίους,
- ε. να δημιουργήσουν δικό τους ισχυρό στρατό και στόλο.

Να αιτιολογήσετε, με βάση το κείμενο, την ή τις απαντήσεις που θεωρείτε σωστές.

**3. πολιορκούονται
τὸν βουλόμενον ἰέναι
εἴ τις μὴ ἐθέλει συμπεῖν
ἐδεήθησαν τῶν Μεγαρέων
Θηβαίων ἦτησαν χρήματα**

Να μεταφερθούν οι υπογραμμισμένοι ρηματικοί τύποι στο α' πρόσωπο του ίδιου χρόνου και αριθμού και να γίνουν οι απαραίτητες μετατροπές/παραλείψεις στις προτάσεις, όπου χρειάζεται.

4. α. Να συνθέσετε το ρήμα σκευάζω (<σκεύος) με τις προθέσεις ανά, διά, επί, κατά, παρά, σὺν και στη συνέχεια να σχηματίσετε παράγωγα ουσιαστικά με την κατάληξη -η. Να κάνετε προτάσεις με τα ουσιαστικά αυτά στη Νέα Ελληνική.

(Για το σχηματισμό των παραγώγων ουσιαστικών να συμβουλευθείτε την §381 της Σχολικής Γραμματικής Μ. Οικονόμου).

β. Σας είναι γνωστή η σημασία των λέξεων: σκευή, συσκευασία, στρατιά, άστράτευτος, στρατιωτικός, έπιστράτευσις; Ποιες από τις λέξεις αυτές συναντάμε (απλές ή σύνθετες) στη ΝΕ;

5. Να βρεθούν τα αριθμητικά επίθετα που υπάρχουν στο κείμενο και να γραφούν τα αντίστοιχα αριθμητικά ουσιαστικά και επιρρήματα.

6. Χρησιμοποιώντας λέξεις του κειμένου να μεταφέρετε στην ΑΕ γλώσσα τις προτάσεις:

- Η πόλη πολιορκείται από τους Κερκυραίους
- Οι Κορίνθιοι ετοίμασαν εκστρατεία με πολλά πλοία, οπλίτες και χρήματα.

7. Να μεταφράσετε στη ΝΕ τις προτάσεις:

- Ἄποικίαν κηρύσσομεν ἐπὶ τῆ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ.
- Εἴ τις ἀργύριον καταβάλλει, μενέτω.
- Αἱ πόλεις παρέσχον Κορινθίοις ναῦς κενὰς καὶ χρήματα.

Θέματα για συζήτηση

- Οι αρχικές εχθροπραξίες στην Επίδαμνο, στην δυτική εσχατιά του ελληνικού χώρου, επεκτείνονται σταδιακά, κυρίως με τις ενέργειες των Κορινθίων. Σ' αυτές εμπλέκονται πόλεις και περιοχές της Δυτικής Ελλάδας, των Ιονίων, της ΒΔ Πελοποννήσου, της Βοιωτίας. Η συμμετοχή των Μεγαρικών πλοίων στην εκστρατεία των Κορινθίων φέρνει τον απόηχο της επικείμενης αλλά μακρινής ακόμη αναμέτρησης στα όρια της Αθήνας. Η εμπλοκή της και η αναπόφευκτη εμπλοκή της Σπάρτης είναι πια θέμα χρόνου.

Να συζητηθούν τα αίτια των ενεργειών των Κορινθίων.

- Να εξετάσετε αν η αφήγηση των γεγονότων της Επίδαμνου που γί-

νεται αντιθετικά («οὐ μὲν... οὐ δὲ») και η συνεχῆς μετακίνηση της οπτικής γωνίας της αφήγησης από το ένα «στρατόπεδο» στο άλλο επιβεβαιώνουν την άποψη ότι η «αντίθεση» συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των ιδεών και καταστάσεων, ιδίως όταν τα αντίθετα παρουσιάζονται παρατακτικά.

Χάρτης Ηπείρου

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 5ο αι. π.Χ.

1. ν. Λευκάς	12. Πασσαρών
2. Ἄκτιον	13. Δωδώνη
3. Ανακτόριον	14. Ακαρνάνες
4. Δρυοπίς	15. Κασσωπαίοι
5. Αμβρακία	16. Θεσπρωτοί
6. Εφύρα	17. Χάονες
7. ν. Κόρκυρα	18. Ταυλάντιοι
8. Απολλωνία	19. Ιλλυριοί
9. λ. Λυχνίτις (Αχρίς)	20. Μολοσσοί
10. Επίδαμνος	21. Αθαμάνες
11. λ. Βρυγηίς	22. Μακεδονία

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 28

Κείμενο

Οι Κερκυραίοι ζητούν αποχώρηση των Κορινθίων από την Επίδαμνο και προτείνουν παραπομπή της διαφοράς τους σε διαιτησία

1 Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευήν, ἐλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς

2 Ἐπιδάμνου. Εἰ δέ τι ἀντιπιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφοτέροι συμβῶσιν· ὀπποτέρων δ' ἂν

δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. Ἦθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελ-
3 φοῖς μαντεῖω ἐπιτρέψαι. Πόλεμον δὲ οὐκ εἶων ποιεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσασθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι οὓς οὐ βούλονται ἑτέρους τῶν νῦν
4 ὄντων μᾶλλον ὠφελίας ἕνεκα. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλευέσθαι· πρότερον δ' οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ
5 δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνω ἀπαγάγωσι, ποιήσιν ταῦτα· ἐτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

γλωσσικά σχόλια

οὐ μετόν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου

[μέτειμι - μέτεστι - μετόν - μετουσία (=συμμετοχή)· μέτειμι τινὸς = μετέχω σε κάτι, ἔχω αξιώσεις για κάτι] = δεν είχαν αυτοί δικαίωμα επέμβασης στην Επίδαμνο

ἀντιποιοῦνται· ἀντιποιοῦμαι = προβάλλω δικαιώματα, διεκδικώ, ανταποδίδω

δίκας δοῦναι· δίκας δίδωμι = δέχομαι διαιτησία, δικάζομαι

ξυμβῶσι· ξυμβαίνω (σύμβασις, συμβατός) = συμφωνώ

δίκας ἤθελον δοῦναι... ξυμβῶσιν = να παραπέμψουν το ζήτημα σε διαιτησία στην Πελοπόννησο, σε πόλεις, για τις οποίες και οι δύο θα συμφωνήσουν

ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῆ (δικάζω)
[ρίζα -δικ>δίκη, δικάζω, δικαστής,
δίκαιος] = σε ὅποιον ἀπό τους δύο
επιδικασθεῖ (δίνω με δικαστική
ἀπόφαση)

ἐπιτρέψαι τῷ μαντεῖῳ (ἐπιτρέπω) =
να ἀφήσουν τὴν υπόθεση στὴν κρί-
ση (διαιτησία) τοῦ μαντείου

ἐτοῖμοι δὲ εἶναι (εν. δίκας δοῦναι)
καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ
χώραν = ἀλλὰ ὅτι εἶναι ἐτοιμοί
(πρόθυμοι) (να δεχθoύν διαιτησία)
καὶ με τὸν ὅρο να μείνουν καὶ οἱ δύο
στὶς θέσεις που εἶχαν ως τότε

ὥστε = με τὸν ὅρο

σπονδάς· σπονδῆ = ἀνακωχή,
ἀναστολή τῶν ἐχθροπραξιῶν

ερμηνευτικά σχόλια

**ἐλθόντες... μετὰ Λακεδαιμονίων...
οὓς παρέλαβον**

Οι Κερκυραίοι ἤθελαν να παρακολουθήσουν οι πρέσβεις από τη Σικυώνα και τη Λακεδαίμονα τις διαβουλεύσεις τους με τους Κορινθίους, ελπίζοντας ότι αυτοί με την ιδιότητα των φίλων και συμμάχων της Κορίνθου, θα μπορούσαν να την αποτρέψουν από ενέργειες που θα οδηγούσαν σε διεύρυνση των εμπλεκομένων στη διαμάχη περιοχών.

**ἤθελον δίκας δοῦναι... ἤθελον
ἐπιτρέψαι... οὐκ εἶων ποιεῖν**

Η αποστολή πρεσβείας υπογραμμίζει την ανησυχία που προκάλεσαν στην Κέρκυρα οι πληροφορίες για τη μεγάλη εκστρατεία που ετοίμαζαν οι Κορίνθιοι. Ταυτόχρονα η εμφαντική διατύπωση των διαθέσεων των

Κερκυραίων (επανάληψη του ρήματος ἤθελον στις προτάσεις συνδιαλλαγής, χρήση της άρνησης οὐκ εἴων ποιεῖν στην προοπτική πολέμου) υποδηλώνει την επιθυμία τους να λυθεί ειρηνικά η διαφορά τους με την Κόρινθο. Την ειρηνική λύση φαίνεται ότι προτιμούσε και η Σπάρτη, ως ηγέτιδα πόλη της Πελοποννησιακής Συμμαχίας, μολονότι οι εχθροπραξίες, ακόμα και με συμμετοχή σ' αυτές πόλεων της Συμμαχίας, δεν αποτελούσαν αιτία πολέμου για την ίδια τη Συμμαχία και για τη Σπάρτη.

φίλους ποιεῖσθαι... ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων

Είναι εμφανής η απειλή των Κερκυραίων (έστω και αν προσχηματικά χρησιμοποιούν τους ρηματικούς τύπους «ἀναγκασθήσασθαι» και «βιαζομένων»), που απευθύνεται ἔμμεσα

στην Πελοποννησιακή συμμαχία και ιδίως τη Σπάρτη, ότι αποτυχία ειρηνικής διευθέτησης του θέματος της Επιδάμνου σημαίνει απώλεια ισχυρού στρατιωτικού και οικονομικού παράγοντος, με στρατηγική θέση για το δυτικό εμπόριο της Συμμαχίας, προς όφελος των Αθηναίων. Η απειλή αποσκοπεί στην άσκηση πίεσης στην Κόρινθο και από τους δικούς της συμμάχους, αφού και το δικό τους εμπόριο θα υποστεί τις συνέπειες.

Ως διπλωματική ενέργεια η απειλή των Κερκυραίων είχε πιθανότητες να πετύχει το στόχο της. Δεν έλαβαν όμως υπόψη οι Κερκυραίοι το συντηρητικό χαρακτήρα της Σπάρτης, που σαφώς προτίμησε τη συμμαχία της εξίσου ισχυρής, σταθερής και σχεδόν όμορης Κορίνθου από τη μακρινή, άγνωστη, πολιτικά ασταθή

(όπως θα δείξουν τα γεγονότα στο 3ο Βιβλίο των Ιστοριών) και αβέβαιη συμμαχία της Κέρκυρας.

οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο...

Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον

Να προσεχθεί ο γρήγορος ρυθμός της αφήγησης. (Κερκυραῖοι-Κορίνθιοι, πρόταση-αντιπρόταση).

Οι διαβουλεύσεις Κορινθίων-Κερκυραίων, οι προτάσεις για μεσολάβηση και διαιτησία, η προβολή του δικαίου του καθενός, οι ἔμμεσοι εκβιασμοί δεν διαφέρουν από ανάλογες σύγχρονες διπλωματικές δραστηριότητες, όπως, αναλογικά, δεν διαφέρουν και οι στόχοι: η Κέρκυρα επιθυμεί να επανέλθει στο status quo, αλώβητη από τα πολιτικά λάθη της, η Κόρινθος επιδιώκει κάποιο κέρδος, πολιτικό ή οικονομικό, και οπωσδήποτε θεωρεί ότι μια εύκολη

συνθηκολόγηση θα είναι μειωτική για το κύρος της, ιδίως ύστερα από τη διακήρυξη για νέα αποστολή αποίκων στην Επίδαμνο και την ετοιμασία της εκστρατείας.

σπονδὰς ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται

Σταδιακά, με την αφήγηση των γεγονότων, ο Θουκυδίδης καταγράφει τη διαφοροποίηση του «δικαίου»: το αρχικό «δίκαιο» της βοήθειας προς τους Επίδαμνίους (Κεφ. 25) έγινε διαμάχη για το «δίκαιο» Κερκύρας-Κορίνθου σχετικά με την πολιορκία και τον αποικισμό της Επίδαμνου. Το γεγονός ότι η Επίδαμνος είναι ανεξάρτητη πόλη φαίνεται να έχει ξεχαστεί και από τις δύο «μητροπόλεις» της.

Η συντηρητική πολιτική της Σπάρτης όπως την περιγράφουν οι Κορίνθιοι

«Εκείνοι [οι Αθηναίοι] είναι καινοτόμοι και επινοητικοί και ταχείς στο να εκτελούν τα σχέδια τους, ενώ εσείς περιορίζεστε στο να διατηρείτε τα όσα έχετε... Εκείνοι αποτολμούν πράγματα που υπερβαίνουν τις δυνάμεις τους... Ενώ εσείς επιχειρείτε πάντα πράγματα κατώτερα από τις δυνάμεις σας, είστε διστακτικοί ακόμα κι όταν οι πιο συντηρητικοί υπολογισμοί δείχνουν ότι η επιτυχία είναι βεβαία...»

**[Ιστορία, Βιβλίο 1. Κεφ. 70.
Μετάφραση Άγγελου Βλάχου]**

ερωτήσεις - ασκήσεις

1. Στο κεφ. 28.1-3 περιγράφονται οι ενέργειες των Κερκυραίων, όταν πληροφορήθηκαν την «παρασκευήν» των Κορινθίων. Στο κεφ. 28.4-5 δίνεται η απάντηση των Κορινθίων. Με βάση το κείμενο και τα σχόλια να εξηγήσετε για ποιο ακριβώς ζήτημα ερίζουν Κορίνθιοι και Κερκυραίοι.

2. Αφού ξαναδιαβάσετε το Κεφ. 24, να εντοπίσετε την αρχική αιτία (τὴν ἐς τὸ φανερόν λεγομένην) της διαμάχης Κορινθίων-Κερκυραίων. Να συγκρίνετε και να σχολιάσετε τις απαντήσεις που δώσατε στις Ερωτήσεις 1 και 2.

3. Κορίνθιοι και Κερκυραίοι προτείνουν «λύσεις» της διαφοράς τους και τις αιτιολογούν. Να κατατάξετε τις παρακάτω προτάσεις ανάλογα

με το περιεχόμενό τους (λύση ή αιτιολόγηση) σε δύο στήλες.

1) ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου

2) ἤθελον καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖω ἐπιτρέψαι

3) ἀναγκασθήσεσθαι ἔφασαν φίλους ποιεῖσθαι

4) οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι

5) ἦν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλεύσεσθαι

6) ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνω φρουροὺς ἀπάγειν

7) ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνω ἀπαγάγωσι, ποιήσειν ταῦτα.

4. α. Να βρείτε τη σημασία των ομόρριζων παραγώγων της λέξης **δίκη** στις παρακάτω προτάσεις:

- Παραπέμπεται σε τακτική δικάσιμο
- Οι διάδικοι αρνήθηκαν το συμβιβασμό

- Η εκδίκαση της υποθέσεως έγινε ενώπιον ακροατηρίου.

β. Να σχηματίσετε προτάσεις με τις παρακάτω λέξεις: δικαστήριο, δικαιοσύνη, δικαστικός, καταδίκη.

5. α. Να βρείτε τα συνώνυμα και αντώνυμα των παρακάτω λέξεων: κελεύω, ἐθέλω, φημί, φίλος.

β. Χρησιμοποιώντας τα συνώνυμα και αντώνυμα που βρήκατε να συμπληρώσετε με την κατάλληλη λέξη τα κενά στις παρακάτω προτάσεις:

- Σωκράτης ... (παρατατικός) τοὺς συνόντας αὐτῷ ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι.

- Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἠδέως ... (δοτική) συνῆν ἄλλ' ἔφευγεν ... (αιτιατική).

- Ἦ σιγῆς τι κρεῖττον ... (προστακτική ενεστώτα) ἢ ... (προστακτική ενεστώτα).

θέματα για συζήτηση

- Να συζητήσετε, με βάση το κείμενο και τα σχόλια, τα κίνητρα της ειρηνευτικής πρωτοβουλίας της Κέρκυρας.
- Να εξετάσετε τη σημασία που έχει η διατήρηση του κύρους μιας χώρας στις σχέσεις της με τις άλλες.
- Έχοντας υπόψη τα κεφ. 24, 25, 26 να ελέγξετε την αλήθεια του επιχειρήματος των Κερκυραίων ότι οι Κορίνθιοι δεν είχαν δικαίωμα επέμβασης στην Επίδαμνο (οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπίδαμνου).

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 29

Κείμενο

Οι Κορίνθιοι κηρύσσουν τον πόλεμο στους Κερκυραίους και αποπλέουν με τους συμμάχους τους για την Επίδαμνο

1 Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρήσαν, προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεροῦντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε δισχιλίοις τε ὀπλίταις ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες·

2 ἔστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἄριστεὺς ὁ Πελλίχου καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους,

τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχέτιμος τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου.

3 Ἐπειδὴ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προύπεμψαν αὐτοῖς ἐν ἀκατίῳ ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιὰς ὥστε πλωίμους εἶναι καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες.

Ναυμαχία Κερκυραίων-Κορινθίων. Ἦττα των Κορινθίων. Παράδοση της Επιδάμνου στους Κερκυραίους που την πολιορκούσαν (435 π.Χ.)

4 Ὡς δὲ ὁ κῆρύξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὔσαι ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα

γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν), ἀντα-
ναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι

5 ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ
Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ καὶ ναῦς πέ-
ντε καὶ δέκα διέφθειραν τῶν Κοριν-
θίων. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέ-
βη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορ-
κοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογία
ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδό-
σθαι, Κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν
ἕως ἂν ἄλλο τι δόξη.

γλωσσικά σχόλια

πόλεμον προερούντα (προαγορεύω) = για να κηρύξει πόλεμο

ἄραντες ἐβδομήκοντα ναυσί (αἴρω ναῦς) = απομακρύνω τα πλοία από τη στεριά) = αφού απέπλευσαν με εβδομήντα πλοία

Ἄκτιῶ· Ἄκτιον = ακρωτήριο στην είσοδο του Αμβρακικού κόλπου.

Ἦταν το σημείο συνάντησης με τα πλοία των Κεφαλλήνων, Λευκαδίων και Αμπρακιωτών

ἀκατίῳ (ἀκάτιον < ἄκατος) = με μικρό πλοίο, πλοιάριο, λέμβο (τορπιλλάκατος, βενζινάκατος, πυραυλάκατος)

ἀπερούντα (ἀπαγορεύω) **μὴ πλεῖν** = για να τους αποτρέψει από το να πλεύσουν

**ζεύξαντες τὰς ναῦς (ζευγνύω) =
αφού ενίσχυσαν με δοκάρια τα
καταστρώματα των πλοίων**

**πλώϊμους· πλώϊμος = κατάλληλα
για θαλάσσιο ταξίδι**

**οὐδὲν εἰρηναῖον = καμιά φιλειρη-
νική απάντηση**

**ἀνταναγαγόμενοι (ἀντανάγομαι) =
αφού και αυτοί ανοίχθηκαν στο πέ-
λαγος (για να συναντήσουν τα
εχθρικά πλοία)**

**ἐνίκησαν παρὰ πολὺ (Ἡ έκφραση
παρὰ πολὺ χρησιμοποιεῖται με λέ-
ξεις που ενέχουν έννοια σύγκρισης)
= ήταν εμφανής η νίκη (των Κερκυ-
ραίων)**

**ξυνέβη... ὁμολογία = συνέβη να
καταφέρουν οι πολιορκούντες την
Επίδαμνο να παραδοθεί σ' αυτούς
[η πόλη] με συμφωνία**

ὥστε = με τον ὄρο

**ἐπήλυδας· ὁ ἔπηλυς = ο ξένος, ο
μη αυτόχθων**

ἀποδόσθαι· ἀποδίδομαι = πωλώ

**Κορινθίους = οι Κορίνθιοι φρουροί
και οικήτορες που αναφέρονται στο
Κεφ. 26**

**δήσαντας ἔχειν (δέω, -ῶ: φυλακίζω)
= να κρατήσουν δέσμιους, φυλακι-
σμένους**

Ο χάρτης της σελ 79

**Ανταγωνισμός Κερκυραίων και
Κορινθίων**

**Πολιορκία της Επιδάμνου και
ναυμαχία της Λευκίμμης(435 π.Χ.)**

 πορεία Κορινθιακού στρατού

 πορεία Κορινθιακού στόλου

 πορείες Κερκυραϊκού στόλου

ναυμαχία

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 30

Κείμενο

Επιθέσεις αντιποίνων του Κερκυραϊκού στόλου εναντίον των συμμάχων των Κορινθίων

1 Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκυραίας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, Κορινθί-

2 οὺς δὲ δήσαντες εἶχον. Ὑστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἠσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην τὸ Ἡ-

λείων ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις.

Αντίδραση των Κορινθίων (434 π.Χ.)

3 Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἔφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιιόντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος φυλακῆς ἔνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλι-

4 αι ἦσαν. Ἄντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμη ναυσί τε καὶ πεζῷ. Ἐπέπλεον δὲ οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι.

γλωσσικά σχόλια

τροπαῖον (τρέπω, τροπή) = σύμβολο νίκης αποτελούμενο από λάφυρα εχθρών που τοποθετούνταν σε δέντρα ή ξύλινους στύλους και σχημάτιζαν ένα πρόχειρο μνημείο της τροπής εις φυγήν του εχθρού

Λευκίμμη (N.A. της Κέρκυρας) = η ναυμαχία έγινε κοντά στο νοτιότερο άκρο της Κέρκυρας, όχι κοντά στο Άκτιο

ἡσσημένοι (ἡσσάομαι, -ῶμαι = ἡττάομαι, -ῶμαι) = ηττημένοι

ἐπ' οἴκου = για την πατρίδα (τους)

κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία = σ' εκείνη την περιοχή

ἔτεμον τῆς γῆς (τέμνω) = έκοβαν τα δέντρα [στερώνοντας από τους Λευκάδιους την πρώτη ύλη για ναυπήγηση πλοίων]

ἐπίνειον = παραθαλάσσιος οικισμός, όπου ήταν τα νεώρια

ἐνέπρησαν (ἐμπίμπρημι) εμπρησμός
= έκαψαν

ἐπιπλέοντες (ἐπιπλέω) = κάνοντας επιθέσεις με πλοία

περιιόντι τῷ θέρει (Ο Θουκυδίδης καταγράφει τα γεγονότα «κατά θέρος και χειμώνα») = το επόμενο θέρος· ο χρονικός όρος θέρος περιλαμβάνει άνοιξη, καλοκαίρι και φθινόπωρο

ἐπόνουν (πονέω, -ῶ, πόνος) = υπέφεραν

φυλακῆς ἔνεκα (φυλακή) φυλάττω, φύλαξ = για προστασία, για να προστατεύουν

ἀντεστρατοπεδεύοντο = στρατοπέδευσαν απέναντι

ἀντικαθεζόμενοι (ἀντικάθημαι, ἀντικαθέζομαι) = αφού στρατοπέδευσαν απέναντι στον αντίπαλο (επιτηρώντας τις κινήσεις του)

ερμηνευτικά σχόλια

Κεφάλαια 29-30

Κεφ. 29. 1 Κορίνθιοι δ' οὐδὲν ὑπήκουον»

«Οὐδὲν ὑπήκουον» οι Κορίνθιοι, ὅπως «οὐκ ἔδέξαντο» οι Κερκυραίοι (Κεφ. 24), «οὐδὲν ὑπήκουσαν» (Κεφ. 26) και «οὐκ ἐπείθοντο» (Κεφ. 27) οι Επιδάμνιοι. Αποτέλεσμα αυτών των αρνήσεων είναι η ναυμαχία στη Λευκίμμη, πρώτη «πολεμική σύρραξη» μεταξύ Κερκυραίων-Κορινθίων. Ο Θουκυδίδης δεν εξετάζει αν οι ενέργειες των μεν ή των δε είναι λιγότερο ή περισσότερο δικαιολογημένες,

η επαναλαμβανόμενη όμως αναφορά στην αρνητική στάση των πρωταγωνιστών της αφήγησης υπογραμμίζει την αποφασιστική συμβολή των ανθρωπίνων ενεργειών –και των κινήτρων που ωθούν τον άνθρωπο να ενεργήσει με τον έναν ή τον άλλον τρόπο– στη δημιουργία της ιστορίας.

προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα

Ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί το σχήμα του πλεονασμού και της παρήχησης για να δηλωθούν οι έννοιες ακριβέστερα και εντονότερα.

Οι ενέργειες των δύο αντιπάλων (Κορίνθιοι, Κεφ. 29, 1 Κερκυραίοι, Κεφ. 29, 3-4) περιγράφονται από τον Θουκυδίδη με αντιστοιχία ΟΣ και ΡΣ (προπέμψαντες / προύπεμψαν, πλήρεις ἦσαν αἱ νῆες/τὰς ναῦς

ἐπλήρουν, ἄραντες ναυσὶ... ἔπλεον... πολεμήσοντες / ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι) για να τονιστεί η αναλογία των προετοιμασιῶν. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για το «τυπικό», τα προκαταρκτικά, της πολεμικής αναμέτρησης. Αντιθέτως η ίδια η «μάχη» και το αποτέλεσμά της δίνονται με θαυμαστή οικονομία λόγου: «ἐναυμάχησαν καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ» που συμπληρώνεται με το «τῆ αὐτῆ ἡμέρα ξυνέβη παραστήσασθαι...». Κλείνει ἔτσι ἕνας κύκλος (απὸ την «ἰκετεία» των Επιδάμωνίων, τις διπλωματικές ενέργειες, τις διαβουλεύσεις, τις διακηρύξεις, τις πολεμικές προετοιμασίες, στη ναυμαχία της Λευκίμμης και την παράδοση της Επιδάμνου).

Η χρήση των σχημάτων λόγου, η επιλογή του λεξιλογίου, η δομή του

κεφαλαίου υπηρετούν την ακρίβεια που απαιτεί η εξιστόρηση ενός πολεμικού γεγονότος αλλά και έμμεσα υπογραμμίζουν το αβέβαιο των ανθρωπίνων σχεδίων και προσδοκιών και τη συμμετοχή του τυχαίου και απρόβλεπτου παράγοντος στην ιστορική εξέλιξη. Άλλωστε στο Θουκυδίδη η τέχνη του λόγου και η μεθοδική εξιστόρηση των πραγμάτων συνδυάζονται, ιδίως όταν επικεντρώνονται στα ανθρώπινα πάθη.

Κεφ. 30

Στο Κεφάλαιο 30 περιγράφεται η δράση του Κερκυραϊκού στόλου μετά τη ναυμαχία της Λευκίμμης.

30. 2-3 ήσσημένοι

Η τιμωρία των συμμάχων της Κορίνθου ήταν συνέπεια της απόλυτης κυριαρχίας της Κέρκυρας στο Ιόνιο,

30. 2-3 ἡσσημένοι

Ἡ τιμωρία των συμμάχων της Κορίνθου ἦταν συνέπεια της ἀπόλυτης κυριαρχίας της Κέρκυρας στο Ἴόνιο, μετὰ την ἥττα και την αποχώρηση του Κορινθιακοῦ στόλου.

ἔς Λευκάδα... γῆς ἔτεμον και Κυλλήνην... ἐνέπρησαν... τοὺς... ξυμμάχους... ἔφθειρον

Ἡ δράση του Κερκυραϊκοῦ στόλου δεν ακολουθεῖ οργανωμένο σχέδιο και φαίνεται ὅτι η Κέρκυρα δεν φρόντισε να εκμεταλλευτεῖ τη νίκη της, οὔτε να προετοιμαστεῖ για ἐνδεχόμενη νέα σύγκρουση με τους Κορινθίους. Περιορίστηκε στην «εκδίκηση» και την παρενόχληση των συμμάχων της Κορίνθου.

ἐπεὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν

Ἡ «επιστροφή» των Κορινθίων στο Ἀκτιο και το Χειμέριον γίνεται με κα-

θυστέρηση και με πίεση των συμμάχων που υποφέρουν από την κυριαρχία της Κέρκυρας σε θαλάσσια περιοχή που είναι και εμπορικός δρόμος προς τα Βόρεια και Δυτικά. Η παρουσία τους όμως είναι αρκετή για να περιορίσει τον Κερκυραϊκό στόλο στη Λευκίμμη. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Κερκυραίοι, μολονότι νικητές και με ισχυρό ναυτικό, αποφεύγουν μια νέα σύρραξη με την Κόρινθο και τηρούν αμυντική τακτική.

ερωτήσεις - ασκήσεις

Κεφ. 29

1. Χρησιμοποιώντας φράσεις και προτάσεις του κειμένου να καταγράψετε: α) την πρώτη ενέργεια των Κορινθίων, μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων με την Κέρκυρα, β) τις ενέργειες των Κερκυραίων.

2. ἄραντες (αἶρω = υψώνω στον αέρα): να βρείτε τις ἢ τη σημασία των παρακάτω, ομόρριζων του ρήματος αἶρω, λέξεων και να σχηματίσετε προτάσεις με αυτές:

ἄρδην

μετέωρος

αἰώρα

ἄρσις (ἄρση)

ἔπαρσις (έπαρση)

ἔξαρσις (έξαρση)

3. Να μεταγράψετε στα αρχαία ελληνικά τις παρακάτω προτάσεις, χρησιμοποιώντας μόνο λέξεις του κειμένου.

- Ὄταν τα πλοία των Κορινθίων επανδρώθηκαν, ξεκίνησαν το θαλάσσιο ταξίδι για την Επίδαμνο. Αρχηγοί των πλοίων και του πεζικού ήταν ο Αριστεύς και ο Αρχέτιμος.

- Εκεί που είναι το ιερό του Απόλλωνα, έστειλαν οι Κερκυραίοι κήρυκα για να αποτρέψει τους Κορινθίους από το να πλεύσουν εναντίον τους.

Κεφ. 30

4. Με ποιους όρους παραδόθηκε η Επίδαμνος στους Κερκυραίους που την πολιορκούσαν;

5. α. Να περιγράψετε τη δράση του Κερκυραϊκού στόλου, μετά τη ναυμαχία της Λευκίμμης, μεταφράζοντας στη ΝΕ τα ΡΣ: πλεύσαντες, ἔτεμον (γῆς), ἐνέπρησαν, ἐπιπλέοντες ἔφθειρον.

β. Να μεταφέρετε τα ΡΣ στον ενικό αριθμό (στο ίδιο πρόσωπο / πτώση).

6. Να σημειώσετε με Χ το τετράγωνο το οποίο αντιστοιχεί στη σωστή ή λανθασμένη πρόταση και να μεταφράσετε στη ΝΕ τις προτάσεις.

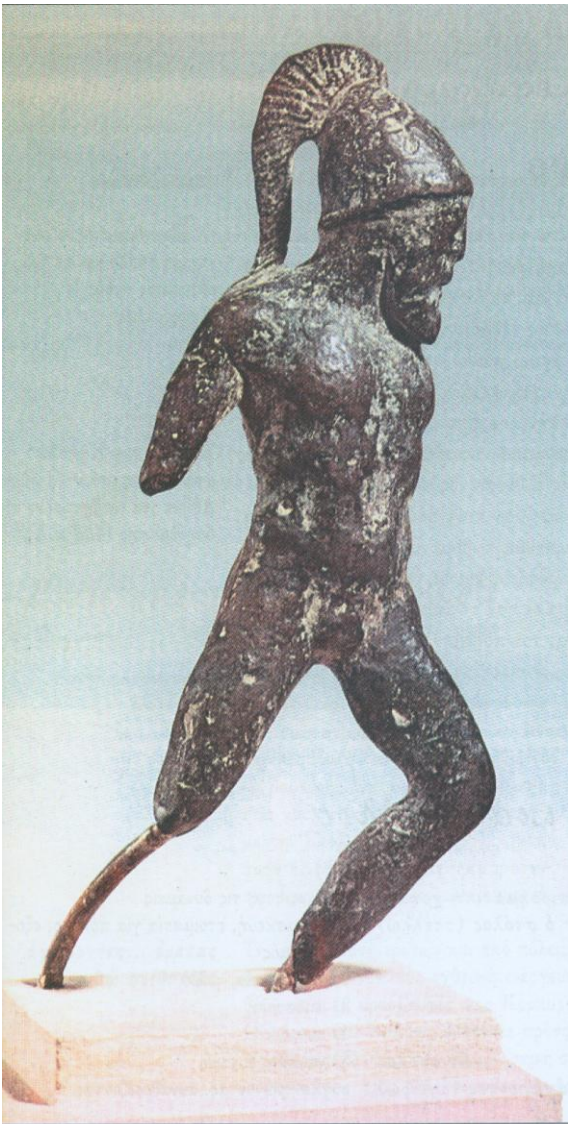
Σ	Λ

- Κερκυραῖοι ἀπέκτειναν οὓς ἔλαβον Κορινθίους, μετὰ τὴν ναυμαχίαν.
- Οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐκράτουν τῆς θαλάσσης.
- Κερκυραῖοι Κυλλήνην ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Ἡλεῖοι Κορινθίοις.
- Κορίνθιοι ναῦς καὶ στρατιὰν ἔπεμψαν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν.

θέματα για συζήτηση

Η Κέρκυρα, και πριν και μετά τη ναυμαχία της Λευκίμμης, δείχνει διαλλακτική στάση απέναντι στην Κόρινθο, όχι όμως και στους συμμάχους της.

Να εντοπίσετε τα σχετικά χωρία στο Κεφ. 29-30 και να συζητήσετε τις πιθανές αιτίες αυτής της διαφοροποίησης, αφού λάβετε υπόψη και τη δημιουργία των Κερκυραίων (Κεφ. 32.5)

Κερκυραίος
πολεμιστής
(Εκδοτική Αθηνών)

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 31

Κείμενο

Οι Κορίνθιοι ετοιμάζουν ισχυρό στόλο για να επιτεθούν στους Κερκυραίους

1 Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναυπηγοῦντο καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἕκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῶ πείθοντες.

Κέρκυρα και Κόρινθος στέλνουν πρεσβευτές στην Αθήνα για να ζητήσουν τη βοήθεια της (433 π.Χ.)

2 Πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖ-

οι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπονδοι οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους συμμάχους γενέσθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεισθαι. Οἱ δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων ναυτικῷ καὶ τὸ αὐτῶν προσγενόμενον ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ἢ βούλονται. Καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντιλογίαὶν ἦλθον, καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

γλωσσικά σχόλια

τὰ κράτιστα (επιρρηματική χρήση)

= με όλες τους τις δυνάμεις

στόλον· ὁ στόλος (στέλλω) =

1) παρασκευή, ετοιμασία για πόλεμο, εξοπλισμός

2) εκστρατεία, ταξίδι

3) αποστολή

4) συνοδεία

νεῶν στόλος = 5) ναυτική δύναμη

ἀγείροντες (ἀγείρω) = συγκεντρώνοντας, συναθροίζοντας

ἑρέτας (ὁ ἑρέτης) = κωπηλάτες

ἔνσπονδοι = σύμμαχοι

οὐδὲ ἔσεγράψαντο ἑαυτοὺς = και δεν είχαν γίνει μέλη, δεν προσχώρησαν

σπονδάς· σπονδῆ = συμμαχία

ὡς τοὺς Ἀθηναίους· ἠ (καταχρη-

στική) πρόθεση ὡς + αιτιατική δη-
λώνει τόπο = στην Αθήνα

πρεσβευσόμενοι (πρεσβεύομαι =
1) διαπραγματεύομαι

2) αποστέλλομαι ως πρεσβευτής) =
για νά διαπραγματευθούν

καὶ τὸ αὐτῶν προσγενόμενον

(αὐτῶν = τῶν Ἀθηναίων) = σε περί-
πτωση που προστεθεί και το ναυ-
τικό των Αθηναίων

προσγίγνομαι = προστίθεμαι

θέσθαι τὸν πόλεμον = να διεξαγά-
γουν τον πόλεμον

ἧ̃ = ὅπως, με ὅποιο τρόπο

καταστάσης ἐκκλησίας = αφού κλή-
θηκε σε συνεδρίαση η εκκλησία του
Δήμου

ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον (ἀντιλογία =
αντιπαράθεση λόγων) = μίλησαν ο
ένας εναντίον του άλλου

ερμηνευτικά σχόλια

ὀργῇ φέροντες οἱ Κορίνθιοι

Η κατάληψη της Επιδάμνου και η αιχμαλωσία των Κορινθίων φρουρών και οικητόρων, η ήττα της Λευκίμμης, η «τιμωρία» των συμμαχικών πόλεων από τον Κερκυραϊκό στόλο, αποτελούσαν προσβολή του κύρους της Κορίνθου και ως μητρόπολης και ως ναυτικής δύναμης. Η «εκδίκηση» για τις δυσμενείς εντυπώσεις και την ταπείνωση, που προκάλεσε η πολεμική περιπέτεια με την Κέρκυρα, έγινε ο κύριος σκοπός της Κορίνθου. Στο «μίσος» (Κεφ. 25) προστέθηκε η οργή, δύο πάθη που οδήγησαν την Κόρινθο σ' έναν πολεμικό πυρετό.

ἀγείροντες... ἑρέτας μισθῶ πείθοντες

Την προσέλκυση ερετών και από

πόλεις συμμάχους της Αθήνας θα επικαλεσθούν –ως εχθρική ενέργεια εκ μέρους των Κορινθίων– και οι πρεσβευτές της Κέρκυρας στη δημηγορία τους (Κεφ. 35. 3). Βεβαίως οι ερέτες πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους ως ιδιώτες, δεν αποτελούσαν επίσημη στρατιωτική βοήθεια των πόλεών τους προς την Κόρινθο. (Αυτό θα ήταν αμφισβήτηση της Αθηναϊκής ηγεμονίας και παραβίαση των Τριακονταετών σπονδών).

Οἱ Κερκυραῖοι... ἐφοβοῦντο

Η «ουδετερότητα» ήταν επικίνδυνη για τις πόλεις-κράτη. Αυτό το αναγνωρίζουν οι Κερκυραῖοι στην αρχή της δημηγορίας τους (Κεφ. 32.4) και το υπογραμμίζει ο Θουκυδίδης παρεμβαίνοντας διακριτικά στην αφήγηση (με την εξήγηση που δίνει στην παρένθεση).

ἔς ἀντιλογίαν ἦλθον

Ο ἴδιος ο Θουκυδίδης δηλώνει ὅτι οἱ δημηγορίες του δεν αποτελοῦν – οὔτε θα μπορούσαν να αποτελέσουν– ακριβή καταγραφή των λόγων που εκφωνήθηκαν ἀπὸ πολιτικές και στρατιωτικές προσωπικότητες κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ο ἴδιος τις περιγράφει ὡς προσπάθεια να αποδοθεῖ ὅσο γίνεται πιο πιστὰ τὸ «πνεῦμα» των λόγων, ἀνάλογα με τὸν ομιλητὴ καὶ τὴν περίσταση.

Οἱ Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε

Ο Θουκυδίδης υπήρξε ἴσως αὐτήκοος μάρτυς των δημηγοριῶν.

Ο Θουκυδίδης για τις δημηγορίες
Οι αγορεύσεις που εκφωνήθηκαν
από διάφορα πρόσωπα, είτε στις
παραμονές του πολέμου είτε κατά
τη διάρκειά του, ήταν δύσκολο να
αποδοθούν με ακρίβεια, τόσο εκεί-
νες τις οποίες άκουσα ο ίδιος, όσο
κι εκείνες που άλλοι είχαν ακούσει
και μου τις ανακοίνωσαν. Γι' αυτό
και τις έγραψα έχοντας υπόψη τι
ήταν φυσικό να πουν οι ρήτορες
που να αρμόζει καλύτερα στην πε-
ρίσταση και ακολουθώντας, όσο το
δυνατόν, την γενική έννοια των
όσων πραγματικά είπαν.

Ιστορία, Βιβλίο 1. Κεφ. 22.
Μετάφραση Αγγέλου Βλάχου]

ερωτήσεις – ασκήσεις

- 1. Να εξηγήσετε με βάση το κείμενο:**
 - α. Τους λόγους της οργής των Κορινθίων.**
 - β. Τους λόγους του φόβου των Κερκυραίων.**
 - γ. Τους λόγους της πρεσβείας της Κορίνθου στην Αθήνα.**
- 2. Οι ρηματικοί τύποι της πρώτης περιόδου να μεταφερθούν σε χρόνο αόριστο. Ποια θα ήταν η διαφορά στο νόημα;**
- 3. Να ελέγξετε αν οι παρακάτω προτάσεις συμφωνούν νοηματικά με το κείμενο:**
 - Οι Κορίνθιοι οργίζονται με τους Κερκυραίους επειδή αυτοί δεν είχαν ενταχθεί στην Πελοποννησιακή συμμαχία.**
 - Οι Κορίνθιοι στρατολογήσαν κωπηλάτες προσφέροντας μισθό.**

- Οι Κερκυραίοι ζητούν βοήθεια από τους Αθηναίους επειδή είναι σύμμαχοί τους.

- Οι Αθηναίοι συγκάλεσαν «εκκλησίαν» για να ακούσουν τους πρεσβυτές Κερκύρας και Κορίνθου.

4. α. Το ρήμα **στέλλω** σημαίνει:

α) ετοιμάζω για πόλεμο, εξοπλίζω

β) ντύνω

γ) στέλνω (κάποιον) σε εκστρατεία

δ) στέλνω (συνώνυμο στην ΑΕ - πέμπω)

Να εξετάσετε, αν οι παρακάτω παράγωγες και σύνθετες λέξεις διατηρούν στη ΝΕ τις σημασίες του ρήματος (στέλλω) ή διαφοροποιούνται: στόλος, στολή, αποστολή, αποστολέας, επιστολή, καταστολή, περιστολή, απόστολος.

β. Το ρήμα **ἀγείρω** σημαίνει συγκεντρώνω, συναθροίζω (αντώνυμο

στην ΑΕ: διαλύω). Διατηρούν την ίδια σημασία στη ΝΕ οι σύνθετες και παράγωγες λέξεις: αγορά, ομήγυρη, πανηγύρι, συναγερμός;

θέματα για συζήτηση

«Οι ίδιοι εμείς φροντίζουμε και τις ιδιωτικές μας υποθέσεις και τα δημόσια πράγματα... Μόνο εμείς θεωρούμε πως είναι όχι μόνον αδιάφορος αλλά και άχρηστος εκείνος που δεν ενδιαφέρεται για τα πολιτικά. Εμείς οι ίδιοι κρίνομε και αποφασίζομε για τα ζητήματά μας και θεωρούμε πως ο λόγος δεν βλάπτει το έργο. Αντίθετα, πιστεύομε πως βλαβερό είναι το να αποφασίζει κανείς χωρίς να έχει φωτιστεί». [Ιστορία, Βιβλ. 2. Κεφ. 40. Μπφ. Άγγ. Βλάχου]

- Ο Αθηναίος πολιτικός Περικλής στον επιτάφιο λόγο για τους πρώ-

τους νεκρούς του Πελοποννησιακού πολέμου είπε ότι οι Αθηναίοι ενδιαφέρονται εξίσου για τις ιδιωτικές και τις δημόσιες υποθέσεις, και ασχολούνται με τις ιδιωτικές τους υποθέσεις, χωρίς να αδιαφορούν για την πολιτική. Και μάλιστα πιστεύουν ότι πριν από κάθε πολιτική ενέργεια πρέπει να έχουν γίνει συζητήσεις που θα βοηθήσουν τον πολίτη να αποφασίσει σωστά. Να σχολιάσετε αυτή την άποψη.

- Να συζητήσετε: α) τα «υπέρ» και τα «κατά» της ουδετερότητας στις σχέσεις των κρατών και των ανθρώπων, β) τις πιθανότητες που έχει σήμερα ένα κράτος ή ένα άτομο να παραμείνει ουδέτερο απέναντι στα πολιτικά ή / και κοινωνικά δρώμενα του πλανήτη μας.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Δημηγορία Κερκυραίων (Κεφ. 32-36)

Εισαγωγή

Στόχος της δημηγορίας είναι να αποδείξει ότι μια συμμαχία μεταξύ Αθήνας-Κέρκυρας είναι και ωφέλιμη για την Αθήνα και δίκαιη και δεν αποτελεί παραβίαση των όρων της τριακονταετούς ειρήνης.

Οι Κερκυραίοι αρχίζουν τη δημηγορία τους με τις έννοιες δικαιοσύνη (δίκαιον), ευεργεσία, ευγνωμοσύνη (χάρις), συμφέρον (τά ξύμφορα), στις οποίες και θα στηρίξουν την επιχειρηματολογία τους:

- Υποστηρίζουν ότι η συμμαχία μαζί τους είναι στρατηγικά και πολιτικά συμφέρουσα για την Αθήνα, αφού θα της εξασφαλίσει την ευγνωμοσύ-

νη της δεύτερης ναυτικής δύναμης στην Ελλάδα, την πρόθυμη και αμέριστη βοήθειά της σε περίπτωση πολέμου με την Πελοποννησιακή συμμαχία και επιπλέον, με τη σύναψη αυτής της συμμαχίας, δεν παραβιάζεται η Τριακονταετής ειρήνη.

- Καταγγέλλουν τις αδικίες που υπέστησαν από τους Κορινθίους και επιρρίπτουν σ' αυτούς την αποτυχία ειρηνικής λύσης στο θέμα της Επιδάμνου.

- Η δημηγορία αποτελείται από τον πρόλογο (Κεφ. 32), το κυρίως μέρος-επιχειρηματολογία (Κεφ. 33-36.2) και τον επίλογο (Κεφ. 36.3).

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 32

Μετάφραση

Οι Κερκυραίοι μετανοούν για την πολιτική ουδετερότητας

1 «Η δικαιοσύνη απαιτεί, Αθηναίοι, εκείνοι που έρχονται να ζητήσουν βοήθεια, όπως ακριβώς συμβαίνει τώρα με μας –και μάλιστα χωρίς να έχει προηγηθεί μεγάλη ευεργεσία, ώστε η βοήθεια να αποτελεί οφειλόμενη ανταπόδοση– να αποδείξουν πρώτα ότι η βοήθεια, που θα προσφερθεί, θα είναι συμφέρουσα γι’ αυτούς που την προσφέρουν ή τουλάχιστον δεν θα τους είναι επιζήμια και επιπλέον ότι θα τους εξασφαλίσει τη διαρκή ευγνωμοσύνη αυτών που θα τη δεχθούν. Αν δεν καταφέρουν να αποδείξουν αυτά,

τότε ας μην οργίζονται για την αποτυχία τους.

2 Οι Κερκυραίοι λοιπόν μας έστειλαν σε σας με την πεποίθηση ότι, μαζί με το αίτημα να γίνετε σύμμαχοι μας, θα είναι σε θέση να σας

3 εγγυηθούν και αυτά¹. Η τύχη βέβαια έφερε έτσι τα πράγματα ώστε η μέχρι τώρα πολιτική μας και σε σας να φαίνεται παράλογη, αν λάβουμε υπόψη τις ανάγκες μας, αλλά και για μας τους ίδιους να είναι επιζήμια στην παρούσα κατάσταση.

4 Εμείς δηλαδή, που μέχρι τώρα δεν θελήσαμε ποτέ να συμμαχήσουμε με κανένα, ερχόμαστε σήμερα να ζητήσουμε από άλλους να γίνουν

1. Ότι δηλαδή και η συμμαχία θα είναι συμφέρουσα για τους Αθηναίους και την ευγνωμοσύνη των Κερκυραίων θα τους εξασφαλίσει.

σύμμαχοί μας και, επιπλέον, είμαστε απομονωμένοι στον πόλεμό μας με τους Κορινθίους, εξαιτίας εκείνης της πολιτικής μας. Και κατέληξε να αποδεικνύεται τώρα αδυναμία και εσφαλμένη εκτίμηση των καταστάσεων εκείνο που προηγουμένως μας φαινόταν συνετή πολιτική, το να μη συμμαχούμαστε, δηλαδή, τους κινδύνους μιας συμμαχίας με ξένους και να μην ακολουθούμε αποφάσεις άλλων.

5 Βεβαίως, στη ναυμαχία που έγινε, εμείς, μόνοι μας, νικήσαμε τους Κορινθίους. Επειδή όμως ετοιμάζονται να μας επιτεθούν συγκεντρώνοντας μεγάλο εκστρατευτικό σώμα από την Πελοπόννησο και την υπόλοιπη Ελλάδα, και εμείς διαπιστώνουμε αδυναμία να τους αντιμετωπίσουμε με επιτυχία μόνο με τις δικές μας δυνάμεις και επειδή,

αν μας υποτάξουν, διατρέχουμε πολύ μεγάλο κίνδυνο, γι' αυτό αναγκάζομαστε να ζητήσουμε βοήθεια από σας, και από οποιονδήποτε άλλο, και γι' αυτό το λόγο ζητούμε να μας συγχωρεθεί η τόλμη μας να ενεργούμε αντίθετα με την προηγούμενη πολιτική μας, επειδή, δηλαδή, αυτή δεν οφειλόταν σε κακή πρόθεση αλλά σε κακό υπολογισμό.

ασκήσεις

1. Να συζητηθούν οι λόγοι που έκαναν τους Κερκυραίους πρώτα να ακολουθήσουν και στη συνέχεια να εγκαταλείψουν την πολιτική ουδετερότητας.
2. Να συζητηθεί η σκοπιμότητα της αναφοράς των Κερκυραίων στη ναυμαχία της Λευκίμμης.

3. Να σχολιαστεί η άποψη: «Από τον πρόλογο της δημηγορίας τους οι Κερκυραίοι αυτοπροσδιορίζονται ως αυτάρκεις πολίτες αλλά κακοί πολιτικοί».

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 33

Μετάφραση

Η συμμαχία με την Κέρκυρα είναι συμφέρουσα για την Αθήνα

1 Και θα είναι για σας ευτυχής σύμπτωση η δική μας ανάγκη για βοήθεια, αν, βέβαια, σας πείσουν τα επιχειρήματά μας, για πολλούς λόγους. Πρώτον, διότι θα βοηθήσετε ανθρώπους που αδικούνται οι ίδιοι και όχι ανθρώπους που αδικούν άλλους. Έπειτα, αν δεχθείτε να γίνετε

σύμμαχοί μας τώρα, που διατρέχουμε τον έσχατο κίνδυνο, θα κερδίσετε την ευγνωμοσύνη μας, που θα εκδηλωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να μείνει στη μνήμη σας για πολύ καιρό. Επιπλέον, είμαστε η μεγαλύτερη, μετά από σας, ναυτική δύναμη.

2 Σκεφθείτε, λοιπόν, πόσο σπάνια παρουσιάζεται τέτοια συγκυρία, που να είναι ευνοϊκή για σας και συγχρόνως να προξενεί μεγάλη θλίψη στους αντιπάλους σας: μια δύναμη, στην οποία εσείς θα προσφέρατε πολλά χρήματα και θα αισθανόσασταν ευγνωμοσύνη, αν γινόταν σύμμαχός σας, αυτή η ίδια δύναμη έρχεται σε σας, με δική της πρωτοβουλία, και προσφέρει τη συμμαχία της, χωρίς να σας δημιουργεί κινδύνους και χωρίς δαπάνη χρημάτων. Και, επιπλέον, ενισχύει τη φήμη της μεγαλοψυχίας σας στη σκέψη των

πολλών, εξασφαλίζει την ευγνωμοσύνη εκείνων που θα βοηθήσετε και αυξάνει τη δική σας στρατιωτική ισχύ. Τέτοια συγκυρία σε λίγους παρουσιάστηκε στο πέρασμα του χρόνου και λίγοι είναι εκείνοι που ζητούν συμμαχία αλλά και έρχονται σ' εκείνους, με τους οποίους θέλουν να γίνουν σύμμαχοι, προσφέροντας ασφάλεια και τιμή όχι μικρότερη απ' αυτήν που θα πάρουν.

3 Όσο για τον πόλεμο, στον οποίο θα είμαστε χρήσιμοι, αν κάποιος από σας νομίζει ότι δεν θα γίνει, σφάλλει στην κρίση του, αφού δεν καταλαβαίνει ότι οι Λακεδαιμόνιοι επιθυμούν τον πόλεμο, επειδή σας φοβούνται, ότι οι Κορίνθιοι έχουν μεγάλη επιρροή σ' αυτούς και είναι εχθροί σας και ότι επιδιώκουν να υποτάξουν εμάς τώρα και να επιτεθούν σε σας αργότερα, για να μη

συμπαραταχθούμε εναντίον τους, λόγω του κοινού μας μίσους προς αυτούς, πριν προλάβουν να επιτύχουν δύο στόχους: ή να μας καταστρέψουν ή να ισχυροποιηθούν οι ίδιοι¹.

4 Επομένως από μας εξαρτάται να τους προκαταλάβουμε, εμείς προσφέροντας, εσείς δεχόμενοι τη συμμαχία, και να φροντίσουμε πρώτοι να τους βλάψουμε παρά να σκεφτόμαστε, αφού θα μας έχουν ήδη βλάβει εκείνοι, την ανταπόδοση.

1. Αν οι Κερκυραίοι πολεμήσουν μόνοι, θα ηττηθούν και επομένως οι Κορίνθιοι θα γίνουν πιο ισχυροί, αφού στο δικό τους στόλο θα προσθέσουν και το στόλο των ηττημένων Κερκυραίων.

ασκήσεις

1. Να σχολιαστεί η ηθική και στρατιωτική βάση της επιχειρηματολογίας των Κερκυραίων.
2. Να επιβεβαιωθεί από το κείμενο η άποψη ότι οι Κερκυραίοι προβάλλουν την προτεινόμενη στους Αθηναίους συμμαχία ως ισότιμο «δοῦναι καὶ λαβεῖν».

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 34

Μετάφραση

Οι Κερκυραίοι θεωρούν ότι έχουν διαλυθεί οι δεσμοί τους με την Κόρινθο, επειδή οι Κορίνθιοι τους αδίκησαν

1 Κι αν ισχυρίζονται ότι δεν είναι δίκαιο να συμμαχήσετε με δι-

κούς τους αποίκους, ας μάθουν ότι κάθε αποικία, αν έχει καλή μεταχείριση, τιμά τη μητρόπολή της, αν όμως αδικείται αποξενώνεται. Διότι οι άποικοι δεν αποστέλλονται για να γίνουν δούλοι αλλά αποστέλλονται ως ισότιμοι μ' εκείνους που παραμένουν στη μητρόπολη¹.

2 Ως προς το ότι μας αδικούν, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία. Διότι, όταν τους προσκαλέσαμε σε διαίτησία για το θέμα της Επιδάμνου, προτίμησαν τον πόλεμο ως μέσο επίλυσης των διαφορών μας παρά την αμερόληπτη δικαιοσύνη.

3 Και αυτά που κάνουν σε μας, τους συγγενείς τους, ας είναι για σας απόδειξη ώστε να μη σας εξα-

1. ἐπὶ τῷ ὁμοίῳ τοῖς λειπομένοις εἶναι. Δες και κεφ. 27.1

πατήσουν και να μην υποκύψετε στις επιθυμίες τους, όταν ευθέως σας παρακαλούν. Διότι εκείνος είναι πιο ασφαλής στη ζωή του, όποιος, δηλαδή, μετανιώνει ελάχιστα για ευεργεσίες που έκανε στους εχθρούς του.

ασκήσεις

1. Να εξετάσετε αν ανταποκρίνεται στην αλήθεια (με βάση τα Κεφ. 25-30) ο ισχυρισμός των Κερκυραίων ότι η Κόρινθος, ως μητρόπολη, τους αδικεί.

2. Να συζητήσετε την άποψη ότι η «ευεργεσία» προς τους εχθρούς, υπονομεύει την ασφάλεια μιας χώρας.

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 35

Μετάφραση

Συμμαχία Αθηναίων και Κερκυραίων δεν παραβιάζει την τριακονταετή Ειρήνη

1 Ούτε όμως θα παραβείτε τις συνθήκες ειρήνης με τους Λακεδαιμόνιους, αν δεχθείτε τις προτάσεις μας, αφού εμείς δεν είμαστε σύμμαχοι κανενός. Αναφέρεται, δηλαδή, σ' αυτές ότι, όποια ελληνική πόλη δεν είναι σύμμαχος κανενός, έχει τη δυνατότητα να ενταχθεί σε όποια **3** συμμαχία θέλει. Και βέβαια θα ήταν αδιανόητο εκείνοι να μπορούν να ναυτολογούν άνδρες για τα πλοία τους από τους συμμάχους τους, και ακόμα και από την υπόλοιπη Ελλάδα, και μάλιστα από δικούς σας υπηκόους, ενώ εμάς να θέλουν να εμποδίσουν και από το να συμμαχήσου-

με μαζί σας και από το να βοηθηθούμε ενδεχομένως από άλλους και, σαν να μη φτάνει αυτό, να θεωρήσουν αδίκημα το να δεχθείτε αυτά που σας ζητάμε, αν σας πείσουμε.

4 Βέβαια πολύ περισσότερο αδικημένοι θα είμαστε εμείς, αν δεν σας πείσουμε. Διότι θα απορρίψετε τη συμμαχία μας, αν και βρισκόμαστε σε κίνδυνο, και μάλιστα χωρίς να είμαστε εχθροί σας, ενώ αυτούς, όχι μόνο δεν θα εμποδίσετε, μολονότι είναι εχθροί και επιτιθέμενοι, αλλά και θα τους επιτρέψετε να πάρουν ενισχύσεις από τη δική σας ηγεμονία. Αυτό δεν είναι δικαιοσύνη, αλλά ή και σ' εκείνους δεν θα επιτρέψετε να προσλαμβάνουν μισθοφόρους από τους συμμάχους σας ή και σε μας θα στείλετε βοήθεια, ανάλογα με το πόσο θα σας πείσουμε, και ακόμα καλύτερα θα

είναι να μας δεχτείτε ως συμμάχους και να μας βοηθήσετε φανερά.

5 Σας αποδεικνύουμε, λοιπόν, όπως και στην αρχή του λόγου μας δηλώσαμε, ότι είναι πολλά τα πλεονεκτήματα της συμμαχίας μαζί μας και το σπουδαιότερο, οι ίδιοι άνθρωποι είναι κοινοί εχθροί μας (και αυτό αποτελεί την ασφαλέστερη εγγύηση σταθερής συμμαχίας) και δεν είναι αδύναμοι αλλά, αντιθέτως, είναι ικανοί να βλάψουν, όσους τους εγκατέλειψαν¹. Και βέβαια, όταν σας προσφέρεται ναυτική συμμαχία, όχι ηπειρωτική, η απόρριψή της δεν έχει την ίδια σημασία, θα σας λέγαμε μάλιστα να μην επιτρέπτε σε

1. Η Κέρκυρα έχει διακόψει τους δεσμούς αποικίας-μητρόπολης με την Κόρινθο. Δες και κεφ. 25.3-4 και κεφ. 38 (δημηγορία Κορινθίων).

κανένα να έχει πλοία, αν αυτό σας είναι δυνατόν, αλλιώς να κάνετε φίλους σας εκείνους που έχουν ισχυρό ναυτικό.

ασκήσεις

1. Να προσδιορίσετε τις θεματικές ενότητες του κεφαλαίου και να παρουσιάσετε τις αντιθέσεις στη συμπεριφορά Κερκυραίων-Κορινθίων, όπως περιγράφονται από τους Κερκυραίους.

2. Να σχολιάσετε, έχοντας υπόψη και το κεφάλαιο 33.2, τη λογική και το ύφος της παρουσίασης των επιχειρημάτων των Κερκυραίων.

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 36

Μετάφραση

Απόρριψη της συμμαχίας από την Αθήνα σημαίνει υποταγή της Κέρκυρας στην Κόρινθο και ενδυνάμωση της Πελοποννησιακής Συμμαχίας

1 Και σε όποιον φαίνονται αυτά συμφέροντα στα λόγια αλλά φοβάται μήπως εξαιτίας τους παραβιάσει τις συνθήκες, αν πεισθεί, ας καταλάβει ότι αυτό που φοβάται, επειδή θα στηρίζεται στη δύναμη¹ θα τρομάξει περισσότερο τους εχθρούς, ενώ αυτό που του δίνει θάρρος², επειδή δεν θα στηρίζεται στη δύναμη, αν

1. Η δύναμη θα στηρίζεται στη συμμαχία με τους Κερκυραίους.

2. Δηλαδή η διατήρηση της Τριακονταετούς ειρήνης.

δεν μας δεχθεί σε συμμαχία, και επειδή οι εχθροί θα είναι ισχυροί, θα τους προξενεί λιγότερο φόβο. Και ας καταλάβει ακόμα ότι τώρα δεν αποφασίζει τόσο για την Κέρκυρα όσο για την Αθήνα και ότι δεν παίρνει τις καλύτερες αποφάσεις γι' αυτήν, όταν για τον μελλοντικό και σχεδόν επικείμενο πόλεμο, αναλογιζόμενος το άμεσο συμφέρον, διστάζει να συνάψει συμμαχία με χώρα, η οποία, στις κρίσιμες καταστάσεις, γίνεται και φιλική και εχθρική³.

2 Διότι βρίσκεται σε καλή θέση για τη ναυσιπλοία και προς την Ιταλία και προς τη Σικελία, ώστε και από κει να μην αφήνει να έρχονται

3. Και επομένως μπορεί να βλάψει τους αντιπάλους της και να ωφελήσει τους συμμάχους της, όταν το καλούν οι περιστάσεις.

πλοία για να βοηθήσουν τους Πελοποννησίους, και να διευκολύνει τη μετάβαση πλοίων από εδώ προς τα εκεί, και από άλλες απόψεις παρέχει **3** πολλά πλεονεκτήματα. Αλλά μια συντομότερη υπενθύμιση των επιχειρημάτων μας, και των γενικών και των μερικών, αυτή θα σας έπειθε να μη μας εγκαταλείψετε. Στην Ελλάδα, δηλαδή, υπάρχουν μόνο τρεις άξιες λόγου ναυτικές δυνάμεις, η δική σας, η δική μας και των Κορινθίων. Απ' αυτές, λοιπόν, αν επιτρέψετε να συνενωθούν οι δύο, εφόσον οι Κορίνθιοι θα μας έχουν υποτάξει, θα ναυμαχήσετε ταυτόχρονα και με τους Κερκυραίους και με τους Πελοποννησίους, αν όμως συμμαχήσετε μαζί μας θα μπορείτε να αγωνιστείτε εναντίον τους με περισσότερα πλοία, τα δικά μας και τα δικά σας». Αυτά είπαν οι Κερκυραίοι. Και μετά

απ' αυτούς οι Κορίνθιοι μίλησαν μ' αυτά τα λόγια.

[Μετάφραση Κεφ. 32-36:
Κική Διαλησμά]

ασκήσεις

1. Στον επίλογο της δημηγορίας τους οι Κερκυραίοι εντοπίζουν τον, κατά την άποψη τους, ισχυρότερο ενδοιασμό των Αθηναίων σχετικά με τη σύναψη συμμαχίας μαζί τους:

α) Ποιος είναι αυτός ο ενδοιασμός; Είναι δικαιολογημένος;

β) Με ποια επιχειρήματα προσπαθούν οι Κερκυραίοι να τον αναιρέσουν;

γ) Ποια εικόνα της Κέρκυρας, ως στρατιωτικής δύναμης, δημιουργούν τα επιχειρήματα αυτά; Να τη συγκρίνετε με την εικόνα της Κέρκυρας, όπως παρουσιάζεται στα Κεφ. 32, 33, 35 της δημηγορίας.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Δημηγορία Κερκυραίων (Κεφ. 37-43)

Εισαγωγή

Σε αντίθεση με τη δημηγορία των Κερκυραίων, η οποία στηρίζεται στη λογική και προβάλλει τα οφέλη για την Αθήνα από τη συμμαχία της με την Κέρκυρα, η δημηγορία των Κορινθίων χαρακτηρίζεται κυρίως από αντι-Κερκυραϊκό μένος και τα επιχειρήματά της στηρίζονται στις έννοιες του δικαίου και της ευεργεσίας/ανταπόδοσης, δηλαδή στα «δέοντα» και όχι στα «συμφέροντα» για τους Αθηναίους.

Οι Κορίνθιοι στη δημηγορία τους:

- Αναιρούν τις κατηγορίες των Κερκυραίων εναντίον τους.

- Κατηγορούν τους Κερκυραίους για περιφρόνηση προς τη μητρόπολή τους, αλαζονική συμπεριφορά και ιδιοτέλεια.
- Υπενθυμίζουν στους Αθηναίους ότι σε δύο περιπτώσεις που είχαν προβλήματα, με την αποικία τους στη Σάμο και με την Αίγινα, οι Κορίνθιοι τους βοήθησαν και ότι συμμαχία με την Κέρκυρα θα οδηγήσει σε διάλυση της Τριακονταετούς Ειρήνης. Η δημηγορία αποτελείται από τον πρόλογο (Κεφ. 37.1), το κυρίως μέρος-επιχειρηματολογία (Κεφ. 37.2-42) και τον επίλογο (Κεφ. 43).

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 37

Μετάφραση

Η ουδετερότητα της Κέρκυρας ήταν πρόσχημα που συγκάλυπτε τις αδικίες της

1 «Επειδή αυτοί εδώ οι Κερκυραίοι σας μίλησαν όχι μόνο για το θέμα της συμμαχίας αλλά και για το ότι εμείς τους αδικούμε και χωρίς λόγο τους πολεμούμε, είναι ανάγκη και μεις να αναφερθούμε πρώτα σ' αυτές τις δύο κατηγορίες και στη συνέχεια να αναπτύξουμε τις απόψεις μας, ώστε και σεις να έχετε εκ των προτέρων πιο σταθερή γνώση των όσων σας ζητάμε και να μην απορρίψετε τις απαιτήσεις τους χωρίς βάσιμα επιχειρήματα.

2 Ισχυρίζονται οι Κερκυραίοι ότι από σωφροσύνη δεν συμμαχισαν με κανέναν ως τώρα. Στην πραγματικότητα πολιτεύτηκαν μ' αυτόν τον τρόπο με κίνητρο τη διάπραξη ανομιών και όχι την αρετή, επειδή δεν ήθελαν κανένα σύμμαχο ως μάρτυρα των αδικημάτων τους ούτε ήθελαν να καταφρονούνται, αν ζητούσαν από τους συμμαχούς τους βοήθεια¹. Βέβαια η γεωγραφική θέση της πόλης τους και τους παρέχει αυτάρκεια και κάνει τους ίδιους κριτές των αδικημάτων τους προς τους άλλους, ενώ αυτό δεν θα συνέβαινε αν υπήρχαν συμμαχικές δεσμεύ-

1. Οι σύμμαχοι, που θα πρόσφεραν τη βοήθειά τους, θα έβλεπαν τις ανομίες των Κερκυραίων και θα τους περιφρονούσαν γι' αυτές.

σεις², επειδή αν και οι ίδιοι σε ελάχιστες περιπτώσεις καταπλέουν σε γειτονικά λιμάνια, δέχονται πάρα πολύ συχνά στα δικά τους λιμάνια άλλους που αναγκαστικά προσορ-
4 μίζονται εκεί. Έτσι, ευσχήμως, προφασίζονται ότι δεν συνάπτουν συμμαχίες όχι για να μην υποχρεώνονται να γίνονται συνένοχοι σε αδικίες εναντίον άλλων αλλά για να αδικούν οι ίδιοι, χωρίς μάρτυρες, και για να χρησιμοποιούν βία, όπου υπερισχύουν, να αποκτούν άδικα περισσότερα κέρδη, όπου δεν γίνονται αντιληπτοί και να συμπεριφέρονται αναίσχυντα, στην περίπτω-

2. Αν η Κέρκυρα ανήκε σε συμμαχία, θα είχαν δικαίωμα να δικάζουν τις διαφορές και τα άλλα μέλη της συμμαχίας.

ση που αποκομίσουν κάποιο σημα-
5 ντικό κέρδος. Αλλά αν ήταν ενά-
ρετοι άνθρωποι, όπως ισχυρίζονται,
όσο πιο εξασφαλισμένοι από επιθέ-
σεις γειτονικών πόλεων ήταν, τόσο
μεγαλύτερη δυνατότητα είχαν να
αποδείξουν την αρετή τους, εφαρμό-
ζοντας οι ίδιοι το δίκαιο και αποδε-
χόμενοι τα δίκαια των άλλων.

ασκήσεις

Σε ποιο επιχείρημα των Κερκυραί-
ων αναφέρονται οι Κορίνθιοι; Ποιο
είναι το δικό τους αντεπιχείρημα;

Να εξετάσετε την αποδεικτική ισχύ
των λόγων των Κορινθίων στο κεφ.
37.

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 38

Μετάφραση

Οι Κερκυραίοι περιφρονούν τη μητρόπολη Κόρινθο και καταλαμβάνουν την Επίδαμνο, που είναι αποικία της

1 Δεν συμπεριφέρονται όμως ως ενάρετοι ούτε απέναντι στους άλλους ούτε απέναντι σε μας και ενώ είναι άποικοί μας, ήταν πάντοτε αποξενωμένοι και τώρα μας πολεμούν ισχυριζόμενοι ότι δεν στάλθηκαν ως άποικοι για να έχουν κακή μεταχείριση.

2 Αλλά και μεις απαντάμε ότι δεν ιδρύσαμε αποικία για να μας περιφρονεί αλλά για να μας θεωρεί ηγεμόνες και να μας αποδίδει τις καθι-

3 ερωμένες τιμές. Άλλωστε οι άλλες μας αποικίες μάς τιμούν και μάλιστα είμαστε αγαπητοί στους αποί-

4 κους μας. Είναι επομένως προφανές ότι, αν είμαστε αρεστοί στους περισσότερους, δεν είναι δυνατόν να έχουν δίκιο αυτοί, που είναι οι μόνοι δυσαρεστημένοι μαζί μας και ούτε θα εκστρατεύαμε εναντίον τους, παραβαίνοντας τα καθιερωμένα¹, εάν δεν ήμασταν θύματα μιας πρωτοφανούς αδικίας.

5 Εξάλλου θα ήταν σωστό, ακόμη και αν είχαμε άδικο, να υποχωρήσουν στην οργή μας, οπότε και μεις θα θεωρούσαμε ντροπή να χρησιμοποιήσουμε βία απέναντι στη δική τους ανεξικακία. Η αλαζονεία τους όμως και η αίσθηση της δύναμης που προέρχεται από τα πλού-

1. Το ότι, δηλαδή, μητρόπολη και αποικία αλληλοβοηθούνται, και μάλιστα η μητρόπολη προστατεύει την αποικία.

τη, τους έχουν κάνει να μας αδικήσουν σε πολλά και κατ' εξοχήν στο θέμα της Επιδάμνου, που είναι δική μας αποικία· όταν [η Επίδαμνος] υπέφερε δεν ήθελαν να τη βοηθήσουν και όταν ήλθαμε εμείς να τη βοηθήσουμε, αφού με τη βία την κυρίευσαν, τώρα την κατέχουν αυτοί.

ασκήσεις

1. Να εντοπίσετε το θεματικό κέντρο του κεφαλαίου και να συζητήσετε αν τα επιχειρήματα των Κορινθίων στηρίζονται στη λογική ή όχι.
2. Να συγκρίνετε τα όσα αναφέρονται για το ίδιο θέμα στο κεφ. 25, στο κεφ. 34 και στο κεφ. 38 και να εξετάσετε: α) αν έχουν δίκιο οι Κορίνθιοι ή οι Κερκυραίοι, β) ποιος από τους δυο υποστηρίζει πειστικότερα τις απόψεις του.

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 39

Μετάφραση

Η διαιτησία που προτείνουν οι Κερκυραίοι είναι πρόφραση, αφού οι πράξεις τους είναι άδικες

1 Και ισχυρίζονται βέβαια ότι ζήτησαν πρώτα να λυθεί η διαφορά μας με διαιτησία, η οποία όμως δεν έχει νόημα, αν τη ζητάει κάποιος από θέσεως ισχύος και εκ του ασφαλούς αλλά αν την επιδιώκει κάποιος, ο οποίος, πριν προσφύγει στο δικαστήριο, φροντίζει να υπάρχει αντιστοιχία ανάμεσα στα λόγια και τις πράξεις του.

2 Αυτοί όμως, όχι πριν πολιορκήσουν την πόλη αλλά όταν κατάλαβαν ότι δεν θα ανεχθούμε κάτι τέτοιο, τότε πρόβαλαν το πρόσχημα της διαιτησίας. Και έχουν έλθει εδώ, όχι μόνο έχοντας οι ίδιοι παρανο-

μήσει¹, αλλά και έχοντας τώρα την αξίωση, όχι να συμμαχήσετε εσείς μαζί τους αλλά να γίνετε συμμετοχοί της παρανομίας τους και να τους δεχθείτε ως συμμάχους μολονότι είναι εχθροί μας.

3 Έπρεπε αυτοί τότε να έλθουν σε σας, όταν, δηλαδή, δεν διέτρεχαν κανένα κίνδυνο και όχι τώρα, που εμείς έχουμε αδικηθεί και αυτοί κινδυνεύουν. Ούτε πρέπει εσείς να τους προσφέρετε τώρα βοήθεια, χωρίς άλλοτε να έχετε ωφεληθεί από τη δύναμή τους, ούτε πρέπει να κατηγορηθείτε από μας όμοια μ' εκείνους, χωρίς να έχετε συμμετοχή στις αδικίες τους. Μόνο αν από παλιά ήταν κοινή η ωφέλεια από τη δύναμή τους πρέπει να δεχθείτε να είναι

1. Κυριεύοντας και κατέχοντας την Επίδαμνο.

ΚΟΙΝΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΤΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥΣ.

ασκήσεις

- 1. Ποια είναι η πολιτική των Κερκυραίων, στο θέμα της Επιδάμνου, και πώς την κρίνουν οι Κορίνθιοι;**
- 2. Ποιες είναι οι συμβουλές των Κορινθίων προς τους Αθηναίους και πώς τις αιτιολογούν;**

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 40

Μετάφραση

Οι Αθηναίοι οφείλουν να μη δεχθούν τη συμμαχία των Κερκυραίων αλλά να αφήσουν την Κόρινθο να τους τιμωρήσει. Το ίδιο έκαναν και οι Κορίνθιοι όταν αποστάτησε η Σάμος

1 Έχει αποδειχθεί, λοιπόν, ότι εμείς ερχόμαστε με δίκαιες κατηγορίες και ότι αυτοί είναι οι άνθρωποι βίαιοι και πλεονέκτες. Τώρα πρέπει να καταλάβετε ότι δεν είναι δίκαιο να **2** δεχθείτε τη συμμαχία τους. Αν, δηλαδή, δηλώνεται στις συνθήκες¹ ότι μια ουδέτερη πόλη έχει το δικαίωμα να συμμαχεί με όποιον θέλει, δεν αναφέρεται η συνθήκη σ' εκείνες τις πόλεις που προσέρχονται στη συμμαχία για να βλάψουν άλ-

1. Η τριακονταετής ειρήνη (Τριακοντούταις σπονδαί) μεταξύ Αθηναϊκής Ηγεμονίας και Πελοποννησιακής Συμμαχίας. Η Κέρκυρα είναι μεν ουδέτερη αλλά, ως αποικία της Κορίνθου, ανήκει, κατά τους Κορινθίους, στη δικαιοδοσία τους, και, επομένως, στη σφαίρα επιρροής της Πελοποννησιακής Συμμαχίας.

λους αλλά σε όσες χρειάζονται ασφάλεια, χωρίς όμως να εγκαταλείπουν άλλη συμμαχία, και σε όσες δεν θα παρασύρουν σε πόλεμο, αντί για ειρήνη, εκείνους που τους δέχονται ως συμμάχους, αν βέβαια είναι αυτοί σώφρονες. Αυτό μπορεί να πάθετε τώρα εσείς, αν δεν σας πείσουμε.

3 Δεν θα γίνετε, δηλαδή, βοηθοί μόνο αυτών εδώ αλλά και εχθροί δικοί μας, αντί της συνθήκης που τώρα μας συνδέει. Διότι θ' αναγκασθούμε, αν πάτε μαζί τους, να πολεμήσουμε και εσάς μαζί μ' αυτούς.

4 Το δίκαιο, βέβαια, θα ήταν να μην υποστηρίξετε κανέναν από τους δυο μας, αλλιώς να κάνετε το αντίθετο απ' αυτό που σας ζητούν οι Κερκυραίοι, δηλαδή να έρθετε μαζί μας εναντίον τους (αφού με τους Κορινθίους έχετε συνθήκη ειρήνης,

ενώ με τους Κερκυραίους δεν υπογράψατε ποτέ ούτε ανακωχή) και επιπλέον να μην καθιερώσετε τη συνήθεια να γίνονται δεκτοί σε μια συμμαχία όσοι αποστατούν από άλλη.

5 Διότι ούτε και μεις, όταν αποστάτησαν οι Σάμιοι, ψηφίσαμε έναντίον σας, μολονότι οι ψήφοι των άλλων Πελοποννησίων ήταν διχασμένοι για το αν πρέπει να τους βοηθήσουμε ή όχι, και φανερά υποστηρίξαμε ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα να τιμωρεί τους δικούς του συμμάχους.

6 Αν, επομένως, βοηθήσετε, με το να δεχτείτε τη συμμαχία τους, αυτούς που διαπράττουν αδικία, θα υπάρξουν και κάποιοι δικοί σας σύμμαχοι, όχι ασήμαντοι, που θα έρθουν με το μέρος μας και έτσι θα καθιερώσετε μια τακτική, που θα

βλάψει περισσότερο εσάς παρά εμάς.

ασκήσεις

1. Να κατατάξετε κατά σειρά σπουδαιότητας τα επιχειρήματα των Κορινθίων και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

2. Να συγκρίνετε τα όσα αναφέρουν για τη σχέση συμμαχίας-συνθηκών οι Κορίνθιοι με το κεφ. 35 της δημηγορίας των Κερκυραίων. Να παρατηρήσετε τις απόψεις που εκφράζουν, με αφορμή τον ίδιο όρο της συνθήκης. Κερκυραίοι και Κορίνθιοι.

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 41

Μετάφραση

Οι Αθηναίοι οφείλουν να ανταποδώσουν στην Κόρινθο τη βοήθειά της στον πόλεμο κατά της Σάμου και της Αίγινας

1 Αυτά είναι τα επιχειρήματά μας, που στηρίζονται στο δίκαιο και είναι επαρκή σύμφωνα με τους νόμους των Ελλήνων, και θεωρούμε ότι πρέπει εσείς, στην παρούσα περίπτωση, επειδή δεν είμαστε εχθροί, ώστε να σας βλάψουμε αλλά ούτε και φίλοι, ώστε να σας εκμεταλλευτούμε¹ να ακούσετε τη συμβουλή μας και την αξίωσή μας να μας ανταποδώσετε αυτή τη χάρη. Όταν δηλαδή, κάποτε, πριν τους Μηδι-

1. Ζητώντας και άλλη χάρη, σε άλλη περίπτωση.

κούς πολέμους, δεν είχατε αρκετά πολεμικά πλοία για την άμυνά σας κατά της Αίγινας, πήρατε από τους Κορινθίους είκοσι πλοία και αυτή η ευεργεσία, και εκείνη με τους Σαμίους, το ότι, δηλαδή, εξαιτίας μας οι Πελοποννήσιοι δεν τους βοήθησαν, σας πρόσφερε τη νίκη στον πόλεμο με τους Αιγινήτες και την τιμωρία των Σαμίων και αυτά έγιναν σε περιστάσεις κρίσιμες, κατά τις οποίες οι άνθρωποι, όταν ετοιμάζονται να επιτεθούν στους εχθρούς τους, δεν ενδιαφέρονται για τίποτε άλλο εκτός **3** από τη νίκη. Και θεωρούν φίλο αυτόν που τους προσφέρει βοήθεια, ακόμα και αν ήταν εχθρός προηγουμένως, και εχθρό αυτόν που τους αντιτίθεται, ακόμα και αν τύχει να είναι φίλος, επειδή και τα ίδια τους τα συμφέροντα παραμερίζουν εξαιτίας

της επιθυμίας τους να νικήσουν εκείνη τη στιγμή.

ασκήσεις

1. Να εξηγήσετε για ποιο λόγο οι Κορίνθιοι δεν είναι ούτε εχθροί ούτε φίλοι των Αθηναίων.
2. Να εξετάσετε πώς αναφέρουν οι Κορίνθιοι την αποστασία των Σαμίλων στο Κεφ. 40 και στο Κεφ. 41. Ποιος είναι ο στόχος τους σε κάθε περίπτωση;

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 42

Μετάφραση

Εκτός από την ευγνωμοσύνη προς τους Κορινθίους, είναι προς το συμφέρον των Αθηναίων να μη γίνουν εχθροί της Κορίνθου εξαιτίας της Κέρκυρας

1 Αυτά αφού σκεφθείτε και οι νεότεροι από σας τα μάθετε ρωτώντας τους μεγαλύτερους, ας θεωρήσετε ότι αξίζει να μας αντιμετωπίσετε με παρόμοιο τρόπο¹ και ας μη νομίσετε ότι είναι βέβαια δίκαια αυτά που λέμε αλλά, τα συμφέροντά σας, σε περίπτωση πολέμου, είναι **2** διαφορετικά. Διότι το συμφέρον ακολουθεί κυρίως αυτόν που κάνει τα λιγότερα σφάλματα, και ένας μελλοντικός πόλεμος, με τον οποίο οι Κερκυραίοι σας εκφοβίζουν και έτσι σας προτρέπουν να μας αδικήσετε, δεν είναι ορατός, και δεν αξίζει, παρασυρμένοι από μια τέτοια πιθανότητα, να δημιουργήσετε από τώρα

1. Ανταποδίδοντάς μας, δηλαδή, την ευεργεσία με το να μη δεχτείτε τη συμμαχία των Κερκυραίων.

φανερή, και όχι μελλοντική, έχθρα προς τους Κορινθίους αλλά είναι πιο συνετό να απομακρύνετε την καχυποψία που προκλήθηκε παλιότερα **3** εξαιτίας των Μεγαρέων (διότι μια μεταγενέστερη ευεργεσία, αν γίνει την κατάλληλη στιγμή, ακόμη και αν είναι μικρή, μπορεί να εξαλείψει και **4** τη μεγαλύτερη αδικία). Και ούτε να σας δελεάζει το γεγονός ότι οι Κερκυραίοι σας προσφέρουν ισχυρή ναυτική συμμαχία. Διότι σταθερότερη εγγύηση δύναμης είναι το να μην αδικείς εκείνους που είναι όμοιοι με σένα² παρά το να παρασυρθείς από τις δυνατότητες της στιγ-

2. Οι Κορίνθιοι προβάλλουν το γεγονός ότι είναι κυρίαρχη πόλη, όπως η Αθήνα, όχι αποικία, όπως η Κέρκυρα.

μής και να εκτεθείς σε κινδύνους για να αποκτήσεις περισσότερα.

ασκήσεις

- 1. Να εντοπίσετε, στα κεφ. 33, 35, 36 της δημηγορίας των Κερκυραίων, τα σημεία, στα οποία «απαντούν» οι Κορίνθιοι. Είναι πειστικές, κατά την άποψή σας, οι απαντήσεις τους;**
- 2. Οι Κορίνθιοι θεωρούν την αναφορά των Κερκυραίων στο ισχυρό ναυτικό τους ως «δέλεαρ» για να κερδίσουν τη συμμαχία των Αθηναίων. Ποιο «δέλεαρ» προσφέρουν οι ίδιοι στους Αθηναίους για να απορρίψουν τη συμμαχία;**

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 43

Μετάφραση

Οι Κορίνθιοι βρίσκονται στην ίδια θέση που είχαν βρεθεί οι Αθηναίοι με την αποστασία της Σάμου και ζητούν την ίδια συμπεριφορά

1 Εμείς, λοιπόν, επειδή βρισκόμαστε στην ίδια θέση μ' εκείνη την οποία διακηρύξαμε στη Σπάρτη, καθένας, δηλαδή, να τιμωρεί ο ίδιος τους δικούς του συμμάχους, έχουμε τώρα από σας την αξίωση να έχετε την ίδια στάση απέναντί μας και να μη μας βλάψετε με την απόφαση που θα ψηφίσετε, μολονότι ωφελη-

2 θήκατε από τη δική μας. Αντίθετα, να μας το ανταποδώσετε με τον ίδιο τρόπο, καλά γνωρίζοντας ότι τώρα ακριβώς είναι η περίπτωση¹,

κατά την οποία, εκείνος που θα μας βοηθήσει θα θεωρηθεί κατ' εξοχήν φίλος, ενώ εκείνος που θα μας εναντιωθεί θα θεωρηθεί εχθρός.

3 Και αυτούς εδώ τους Κερκυραίους ούτε ως συμμάχους να δεχθείτε, αντίθετα προς την επιθυμία μας, ούτε, μολονότι αδικούν, να

4 τους βοηθήσετε. Μ' αυτόν τον τρόπο και οι πράξεις σας θα είναι σύμφωνες με το δίκαιο και θα έχετε πάρει μια άριστη, για τα συμφέροντά σας, απόφαση».

[Μετάφραση Κεφ. 37-43: Κική Διαλησμά]

1. Βρισκόμαστε, δηλαδή, σε σχέση με την Κέρκυρα, στην ίδια θέση που βρεθήκατε εσείς κατά την αποστασία της Σάμου.

ασκήσεις

1. Να καταγράψετε τα επιχειρήματα των Κερκυραίων και των Κορινθίων και να εξετάσετε: α) ποια απ' αυτά αναφέρονται στη λογική και το συμφέρον και ποια στο αίσθημα του δικαίου και του «δέοντος» των Αθηναίων, β) σε ποια απ' αυτά υπάρχει αντιστοιχία στις δημηγορίες (λόγος-αντιλογία).

**2. Σε ποια απόφαση θα καταλήγατε εσείς, αν είχατε ακούσει αυτές τις δημηγορίες;
(Η απόφαση των Αθηναίων δίνεται στο κεφ. 44).**

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Βιβλίο 1. Κεφάλαιο 44

Κείμενο

Οι Αθηναίοι αποφασίζουν «επιμαχία» με την Κέρκυρα

1 Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον. Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης καὶ δις ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἤσσον τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν Κερκυραίοις συμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι συμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἰ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δ' ἐποίησαντο τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἴῃ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς τούτων συμμαχοῦς.

2 Ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίουσ πόλεμος καὶ ὡς ἔσεσθαι αὐτοῖσ, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι τοῖσ Κορινθίοισ ναυτικὸν ἔχουσας τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοῦσ ἀλλήλοισ, ἵνα ἀσθενεστέροισ οὔσιν, ἦν τι δέη, Κορινθίοισ τε καὶ τοῖσ ἄλλοισ ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς πόλεμον καθιστῶ-

3 νται. Ἄμα δὲ τῆσ τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶσ ἐφαίνετο αὐτοῖσ ἡ νῆσος ἐν παράπλω κείσθαι.

γλωσσικά σχόλια

οὐχ ἦσσαν (εννοεῖται: τῶν λόγων τῶν Κερκυραίων) τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺσ λόγουσ = αποδέχτηκαν μάλλον (περισσότερο) τα επιχειρήματα των Κορινθίων μετέγνωσαν (μεταγιγνώσκω = μετα-

νοώ) = αλλάζοντας γνώμη αποφά-
σισαν

ὥστε = με τον όρο

ξυμπλεῖν (ξυμπλέω) ἐπὶ Κόρινθον =
να πλεύσουν μαζί τους (με τους Κερ-
κυραίους) εναντίον της Κορίνθου

ἐπιμαχίαν· ἐπιμαχία = αμυντική
συμμαχία

(Οι Αθηναίοι θα βοηθούσαν την
Κέρκυρα αν δεχόταν επίθεση, όχι
όμως στην περίπτωση που εκείνη
έκανε την επίθεση)

τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν = να αλληλο-
βοηθούνται οι πόλεις τους

καὶ ὡς (=οὕτως) = οπωσδήποτε
(και χωρίς την αμυντική συμμαχία
με την Κέρκυρα)

μὴ προέσθαι (προΐεμαι) = να μην
αφήσουν, να μην εγκαταλείψουν

ξυγκρούειν (ξυγκρούω=συγκρούω)

= να ωθούν σε πόλεμο (οι Αθηναίοι)

ὅτι μάλιστα = όσο το δυνατόν
περισσότερο

ἦν τι δέη = αν παρουσιαζόταν
ανάγκη

ἵνα... ἔς πόλεμον καθιστῶνται
(καθίσταμαι ἔς πόλεμον) = για να
πολεμήσουν, για να μπουν στον
πόλεμο (οι Αθηναίοι)

καλῶς... ἐν παράπλω κείσθαι
(κεῖμαι) = ότι βρισκόταν σε καλή
θέση για την παράκτια ναυσιπλοία

ερμηνευτικά σχόλια

γενομένης δις ἐκκλησίας

Οι διαβουλεύσεις για τη λήψη ορι-
στικής απόφασης σχετικά με την
αποδοχή ή μη της προτεινόμενης
από τους Κερκυραίους συμμαχίας
διήρκεσαν δύο μέρες. Επειδή από

την απόφαση αυτή κρίνονταν οικονομικά, πολιτικά και στρατιωτικά συμφέροντα της Αθήνας, οι ομιλητές ήταν πολλοί, καθώς οι διαφορετικές απόψεις που εκφράστηκαν στις δημηγορίες Κερκυραίων και Κορινθίων είχαν τους υποστηρικτές τους.

ξυγκρούειν ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις... καθιστῶνται

Οι Αθηναίοι έχουν επίγνωση του ότι στον επικείμενο πόλεμο με την Πελοποννησιακή συμμαχία το ισχυρότερο όπλο τους είναι το ναυτικό τους και ο μεγαλύτερος κίνδυνος γι' αυτούς είναι η ναυτική δύναμη των αντιπάλων τους. Εφαρμόζοντας τη σύγχρονη στρατιωτική και πολιτική τακτική του «διαίρει και βασίλευε», ελπίζουν ότι ο πόλεμος Κερκυραίων-Κορινθίων, θα εξασθενήσει τους δύο κύριους ανταγωνιστές τους στη

θάλασσα αλλά και θα αποδυναμώσει στρατιωτικά τους Πελοποννησίους.

καλῶς ἐν παράπλῳ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας κείσθαι

Η συνηθισμένη διαδρομή προς τη Δύση για τα εμπορικά πλοία ήταν μέσω Κορινθιακού και Πατραϊκού κόλπου με αφετηρία το λιμάνι της Κορίνθου, επομένως βρισκόταν υπό τον έλεγχο της Πελοποννησιακής συμμαχίας. Με αυτό το δεδομένο, πιο χρήσιμη από εμπορική αλλά και στρατιωτική άποψη θα ήταν για την Αθήνα η συμμαχία ή η ένταξη στη σφαίρα επιρροής της της Ζακύνθου και της Κεφαλληνίας, γι' αυτό και την επιδίωξε. Σε περίπτωση όμως κακοκαιρίας ή άπνοιας, και για λόγους επισιτισμού, εμπορικά πλοία αλλά και οι αθηναϊκές τριή-

ρεις προτιμούσαν την παράκτια διαδρομή προς την Ιταλία, κατά μήκος των ακτών της Δυτικής Ελλάδας ως την Κέρκυρα (και από κει στην Ιαπυγία) και σ' αυτήν την περίπτωση η γεωγραφική θέση της Κέρκυρας ήταν προνομιακή.

ερωτήσεις - ασκήσεις

- 1. Για ποιο λόγο προτίμησαν οι Αθηναίοι την επιμαχία με τους Κερκυραίους αντί της συμμαχίας;**
- 2. Ποια επιχειρήματα της δημηγορίας των Κερκυραίων επηρέασαν την απόφαση των Αθηναίων;
Για να απαντήσετε να συμβουλευθείτε τα κεφ. 33, 36 της δημηγορίας των Κερκυραίων.**
- 3. Να προσδιορίσετε τις θεματικές ενότητες του κειμένου και να εντο-**

πίστετε τις λέξεις ή φράσεις στις οποίες στηρίζεται η δομή τους.

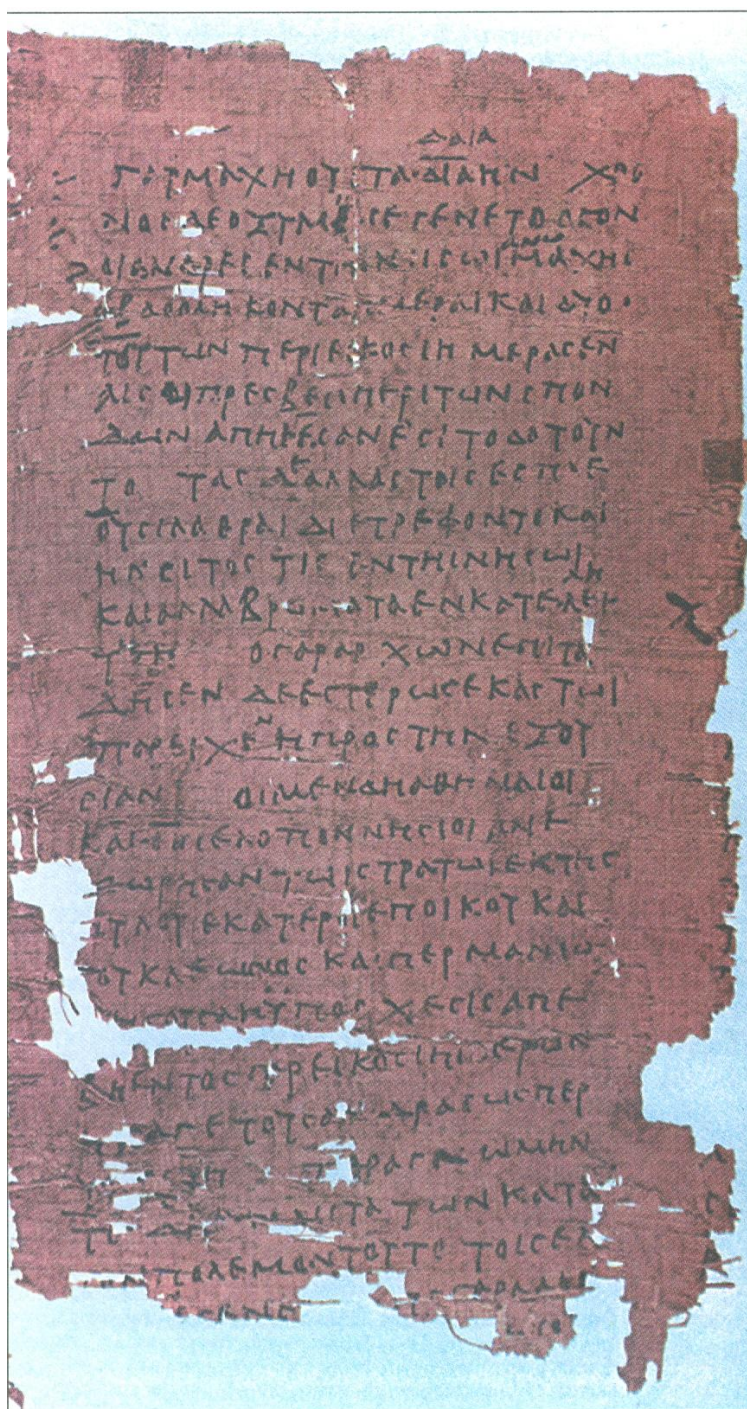
4. Να μεταφέρετε στην Αρχαία Ελληνική, χρησιμοποιώντας λέξεις του κειμένου, τις προτάσεις:

- Οι Αθηναίοι αποδέχτηκαν τα επιχειρήματα των Κορινθίων την προηγούμενη μέρα αλλά άλλαξαν γνώμη την επόμενη.**
- Οι Αθηναίοι δεν ήθελαν να εγκαταλείψουν την Κέρκυρα στους Κορινθίους.**

θέματα για συζήτηση

- Έχοντας ως βάση τους πλαγιότιτλους να αφηγηθείτε τα γεγονότα που περιγράφονται στα κεφάλαια 24-31 και 44.**
- Να συζητήσετε την άποψη ότι με την αφήγηση των γεγονότων της**

Επιδάμνου, ο Θουκυδίδης μας εισάγει σ' ένα από τα βασικά θέματα των Ιστοριών του, τη σύγκρουση δικαίου-συμφέροντος.

Πάπυρος με
Κείμενο των
«Ιστοριών»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 5ου ΤΟΜΟΥ

- **Θουκυδίδου Ιστορίαι**
(Κ. Διαλησμά - Ε. Κουτρομπέλη)
Βιβλίο 15

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.